Poštni urad 9021 Celovec — Verlagspostamt 9021 Klagenfurt Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1,30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov P. b. b.

NA RAVNAH

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXIII. Celovec, petek, 22. marec 1968 Štev. 12 (1346)

V socialističnih državah vzhodne Evrope

je v teku proces globoke družbene preobrazbe

V državah zahodne Evrope in še posebej v Avstriji kot neposredni sosedi zanimanje široke javnosti in seveda v prvi vrsti političnih krogov v veliki ali celo pretežni meri velja dogodkom, ki se trenutno odvijajo v sosednih socialističnih državah vzhodne Evrope. Še prav posebno pa je v središču tega zanimanja razvoj na Češkoslovaškem, kjer zdaj že nekaj časa zelo živahno in na najrazličnejših ravneh razpravljajo o tako imenovani demokratizaciji političnega in družbenega življenja.

Kaj je cilj in kakšen bo rezultat tega procesa, trenutno seveda še ni mogoče niti približno ugotoviti. Vsekakor je dejstvo, da je politično življenje na Češkoslovaškem zdaj zelo razgibano ter razpravljanje ne sega le od najnižjih do najvišjih forumov, marveč velja tudi najrazličnejšim problemom. Na dnevnem redu so zelo ostre kritike na račun vodilnih funkcionarjev in zlasti na račun državnega predsednika Novotnega, kateremu očitajo, da je uveljavljal nedemokratične metode ter zaviral razvoj v smeri splošnega napredka.

„Novotny je glavni predstavnik despotske smeri in osebne oblasti," — tako ugotavljajo na partijskih konferencah — „izgubil je zaupanje komunistov in vsega naroda. Zato naj takoj odstopi s svojih položajev, kajti z njegovim imenom je povezano vse staro in škodljivo." Eno od obeh glavnih funkcij so Novotnemu že odvzeli ter je na čelo partije stopil Aleksander Dubček, ki velja za glavnega predstavnika tako imenovane progresivne struje v češkoslovaški KP. Dubček je medtem tudi že napovedal, da se bo prihodnji teden sestal plenum partijskega vodstva, ki bo sprejel važne odločitve za nadaljnji razvoj.

Nekaj podobnega, čeprav v povsem drugačni obliki, se dogaja tudi na Poljskem, kjer je prišlo do precejšnjih neredov, ki so jih povzročili študentje. Za razliko od položaja na Češkoslovaškem pa so na Poljskem ugotovili, da so poleg tistih, ki zahtevajo demokratizacijo družbenega življenja, na delu tudi najrazličnejše konservativne sile, ki bi sedanje dogodke hotele zlorabiti v svoje ozke interese.

Sedanje pojave na Češkoslovaškem, na Poljskem in tudi v drugih socialističnih državah po svetu zelo različno komentirajo. Zanimivo oceno je podal član izvršnega komiteja CK ZK Jugoslavije Mitja Ribičič, ko je govoril na posvetovanju komisije za mednarodne odnose pri republiški konferenci SZDL Slovenije. Dejal je, da v vseh socialističnih deželah vzhodne Evrope poteka družbena preobrazba, ki se odraža v spopadih med progresivnimi in dogmatskimi konservativnimi silami. Pri tem je značilno, da so dogmatske konservativne sile prisotne v vseh vzhodnih državah, vendar se v današnjih okoliščinah ne more več utrditi dogmatizem stalinskega tipa, kar je v veliko oporo naprednim silam, ki se uveljavljajo tudi tam, kjer so morda v manjšini.

„Velja poudariti," je v tej zvezi naglasil Mitja Ribičič, „da gre pri tem za spopade in dileme, ki jih je na svoji razvojni poti doživljala tudi Jugoslavija, ki je pri tem že širše uveljavila in utrdila določena izhodišča, ki so že daleč od začetnih pozicij. Prav ta izkustva so v oporo progresivnim silam, ki se danes prebijajo v vzhodni Evropi."

Senator Kennedy

napovedal boj Johnsonu

V pripravah na predsedniške volitve v Ameriki, ki bodo letos jeseni, se stvari že zdaj, čeprav je do odločilnega dne še več mesecev, močno zaostrujejo. Na predhodnih volitvah kandidatov, v kolikor so bile že izvedene, se je pokazalo, da v republikanski stranki nekdanji podpredsednik Nixon verjetno ne bo imel resnega nasprotnika, pač pa čaka predsednika Johnsona hud boj v demokratski stranki, kjer je že doslej zabeležil nepričakovano lepe uspehe predvsem senator Mc. Charthy.

Kot „kandidat miru" pa se za volitev v demokratski stranki ne poteguje le senator McCarthy, marveč se mu je v boju proti Johnsonu pridružil zdaj tudi še brat pokojnega predsednika Johna Kennedyja — senator Robert Kennedy, ki že nekaj časa najostreje kritizira predvsem vietnamsko politiko sedanje vlade oziroma predsednika Johnsona.

Prvotno je senator Kennedy izjavil, da pri teh volitvah ne bo kandidiral. Toda zdaj je svoje mnenje spremenil, ker predsednik Johnson ni hotel ugoditi njegovi zahtevi po iskanju „širše poti" do miru v Vietnamu. Spričo tega je Kennedy prepričan, da potrebuje Amerika novo vodstvo, zato se je odločil, da se bo potegoval za kandidaturo v demokratski stranki.

Avstrija in Sovjetska zveza

za nadaljnjo razširitev sodelovanja

Te dni biva na uradnem obisku v Sovjetski zvezi avstrijski zunanji minister dr. Kurt Waldheim, ki je odpotoval v Moskvo na povabilo sovjetskega zunanjega ministra Andreja Gromika. Njegov obisk pomeni — vsaj formalno — vsekakor nekaj novega v dosedanjih odnosih med obema državama, kajti dr. Waldheim je prvi avstrijski zunanji minister, ki je uradno obiskal Sovjetsko zvezo, medtem ko so bili vsi njegovi predhodniki v Sovjetski zvezi le v spremstvu zveznega prezidenta ali zveznega kanclerja.

Pogovori, ki jih je imel minister Waldheim doslej s predsednikom sovjetske vlade Aleksejem Kosiginom in zunanjim ministrom Gromikom, so veljali tako bilateralnim kakor tudi mednarodnim vprašanjem. Glede odnosov med Avstrijo in Sovjetsko zvezo so bile nakazane nove možnosti za nadaljnjo razširitev sodelovanja med obema državama, kar velja zlasti za gospodarsko področje. Pač pa je bilo ministru Waldheimu nedvoumno povedano, da sovjetska vlada ni spremenila svojega stališča v vprašanju vključitve Avtrije v EGS. Med obiskom pa je predviden tudi podpis novega avstrijsko-sovjetskega sporazuma o kulturnem sodelovanju.

Minister Waldheim je izrecno poudaril, da je napravilo nanj globok vtis razumevanje, ki ga sovjetski voditelji kažejo za vprašanja Avstrije.

GENERALNI TAJNIK OZN U TANT:

Svet je na razpotju zgodovine

Na zborovanju, ki so se ga udeležili predstavniki vseh v Organizaciji Združenih narodov včlanjenih držav, je generalni tajnik OZN U Tant zavzel stališče k najbolj perečemu problemu današnjega človeštva — namreč k vprašanju razdelitve sveta na razvite in nerazvite dežele. V tej zvezi je pozval vlade vseh dežel, naj v interesu večje stabilnosti in miru pomagajo razširiti gospodarske probleme sveta.

U Tant je izrazil prepričanje, da delitev sveta na Vzhod in Zahod ne pokaže prave stvarnosti. Po njegovem mnenju ta delitev, če je bila upravičena v prejšnjih desetletjih, v drugi polovici dvajsetega stoletja vsekakor ni več. Namesto tega je mnogo značilnejša delitev med Severom in Jugom, med bogatimi in revnimi, razvitimi in nerazvitimi, skratka delitev med tistimi, ki imajo, in med tistimi, ki nimajo. To je bistvena delitev, ki je neprimerno bolj eksplozivne narave kakor delitev na Vzhod in Zahod.

„Svet je zdaj na razpotju človeške zgodovine. Zdaj je čas izbire. Razvite in nerazvite dežele naj se odločijo, ali bodo bolj načrtno delale za gospodarsko blaginjo ali pa se bodo še naprej razvijale po ločenih poteh v kaotično prihodnost."

Nova pobuda za mir v Vietnamu

V vseh prizadevanjih, ki stremijo za tem, da bi v Vietnamu dosegli spet mir, igra zadnje čase najvažnejšo vlogo zahteva, da mora Amerika ustaviti bombardiranje Severnega Vietnama in tako omogočiti začetek pogajanj.

Tozadevno je dal novo pobudo tudi predsednik svetovne federacije združenja Združenih narodov, Slovenec dr. Aleš Bebler, ki je predlagal, naj bi ustanovili neke vrste ad hoc varnostni svet, ki bi pozval Ameriko, naj ustavi bombardiranje Severnega Vietnama. Po njegovem predlogu naj bi bili v tem forumu predstavniki Sovjetske zveze in Velike Britanije, ki sta skupno predsedovali ženevski konferenci o Indokini, poleg tega pa še zastopniki Indije, Poljske in Kanade, torej držav, ki so članice mednarodne kontrolne komisije za izvajanje ženevskih sporazumov.

Dr. Bebler je naglasil, naj bi predstavniki teh držav pripravili akcijo, ki bi po ustavitvi bombardiranja vodile k trajni rešitvi vietnamskega vprašanja.

Vabilo na jubilejno proslavo

šestdesetletnice Slovenske prosvetne zveze

ki bo v nedeljo 31. marca 1968 ob 14.30 uri v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu.

Na sporedu bodo slavnostni govor, recitacije ter nastopi moških in mešanih pevskih zborov krajevnih Slovenskih prosvetnih društev.

Odbor

Vstopnice v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih in v knjigarni „Naša knjiga" v Celovcu, Wulfengasse

Predsednik SPD Willy Brandt:

Treba se je sprijazniti s sedanjimi mejami v Evropi

V Nürnbergu zaseda te dni 12. redni kongres Socialdemokratske stranke Nemčije, druge najmočnejše politične skupine v Zahodni Nemčiji, ki zdaj že dobrih 15 mesecev sodeluje s krščanskimi demokrati tudi v vladni koaliciji in torej merodajno soodloča o današnji zahodnonemški politiki. Že zaradi tega široka javnost z zanimanjem spremlja potek kongresa, od katerega poleg tega pričakujejo tudi važne sklepe in smernice, po katerih naj bi se stranka pripravila za državnozborske volitve, ki bodo prihodnje leto.

Kongres se je začel z ne ravno razveseljivim in vzpodbudnim „uvodom", ko je pred dvorano, v kateri se je zbralo okoli 300 delegatov in skoraj dvakrat toliko gostov ter predvsem novinarjev, prišlo do demonstracije, med katero so demonstranti vodilne predstavnike stranke tudi fizično napadli. S tem „otipljivim opozorilom" je zlasti socialistična mladina hotela dati izraza svojemu nezadovoljstvu spričo politike, ki jo vodi bonska vlada zdaj ob podpori in sodelovanju socialnodemokratske stranke. Eno izmed vprašanj, v katerih se mladi socialisti nikakor ne strinjajo s „starejšo" generacijo, je vietnamska vojna ter je socialistična mladina že večkrat najostreje obsodila vlado in še prav posebno socialistične ministre, ker daje uradni Bonn v tej „umazani pustolovščini" potuho in podporo Ameriki.

Predsednik socialnodemokratske stranke Willy Brandt (zdaj vicekancler in zunanji minister v bonski vladi) je tudi na kongresu samem imel precej težav, da je med delegati dosegel vsaj malenkostno večino, s katero je kongres naknadno po 15 mesecih „odobril" vstop SPD v vladno koalicijo s CDU. V socialnodemokratski stranki je namreč še vedno zelo močna struja, ki nasprotuje vsakemu sodelovanju s krščanskimi demokrati, ker odklanja kompromisarstvo ter je prepričana, da morejo socialisti popolno volino zmago doseči le s položaja opozicije.

Na kongresu SPD pa je prišlo tudi do drugega zanimivega pojava. Predsednik Brandt se je namreč v svojem poročilu zavzel za priznanje sedanje nemške meje na Odri in Nisi. Poudaril je, da se je do sklenitve nemške mirovne pogodbe pač treba sprijazniti s sedanjimi mejami v Evropi, kakor jih narekuje „višja realnost", kajti „nemško ljudstvo potrebuje in si želi sprave s Poljsko".

S to res realno oceno današnje stvarnosti pa je Brandt razumljivo izzval žolčno reakcijo pri svojem desničarskem partnerju v vladi, še prav posebno pa v krogih tistih Nemcev, ki so pribežali iz vzhodnih dežel.

V ZAHODNI NEMČIJI:

Še 120.000 ljudi

osumljenih nacističnih zločinov

Pravosodni minister zahodnonemške dežele Porenja-Westfalije Josef Neuberger je izjavil, da bi morali v Zahodni Nemčiji soditi najmanj še 120.000 osebam, ki so osumljene nacističnih zločinov.

Minister je povedal, da so do 1. januarja 1967 izrekli v procesih proti nacističnim zločincem 6179 obsodb. Proti 47.000 osebam se je sodni postopek zaključil ali z oprostitvijo ali s smrtjo obtožencev ali pa s prekinitvijo procesa. Kritiziral je nekatere obsodbe, ki so po njegovem mnenju „znatno ranile naš čut pravice", ter ožigosal popustljivost nekaterih sodnikov, ki sega dalje kot dopušča zakon.

Da je tako zadržanje sodnikov pravzaprav razumljivo, izhaja iz podatkov, ki jih je prav tako navedel minister Neuberger. Po njegovem mnenju je bilo namreč 24 odstotkov današnjih sodnikov in 26 odstotkov državnih tožilcev na teh položajih že med nacizmom. Pozval je take sodnike, naj se prostovoljno umaknejo in s tem preprečijo da bi vzhod. dežele obtoževale nemško sodno oblast, da je še vedno v rokah oseb, ki so kompromitirane z bivšim režimom.

Osnovne smernice
za razvoj SR Slovenije

Skupščina SR Slovenije je prejšnji teden razpravljala o družbeno-ekonomskem razvoju v preteklem letu ter o pogojih in možnostih razvoja v letošnjem letu. Sprejela je resolucijo o osnovah družbeno-ekonomskega razvoja v letošnjem letu, kjer je med drugim ugotovljeno:

Poglavitna naloga družbenega in gospodarskega razvoja v letošnjem letu je nadaljnje uveljavljanje procesov, ki jih je začrtala reforma. Ob upoštevanju pogojev gospodarstva v Sloveniji ter ukrepov, ki jih je sprejela zvezna skupščina za poživitev gospodarske aktivnosti, je letos mogoče doseči stvarni porast skupnega družbenega proizvoda za 5 do 6 % in v tem porast industrijske proizvodnje za 4 do 5 %. Tak razvoj proizvodnje temelji na hitrejši rasti izvoza od rasti proizvodnje — izvoz naj bi porastel za 9 do 11 % — na učinkovitejšem vključevanju delovnih organizacij v potrebe notranjega trga ter na povečanih naložbah v osnovna sredstva, ki naj jih omogoči postopno sproščanje sredstev, ki so vezana na zaloge in terjatve.

Modernizacija gospodarstva bo uspešna le, če bo temeljila na uvajanju sodobne tehnologije ter na uporabi znanstvenega in raziskovalnega dela, ki se mora stalno krepiti in izpopolnjevati. Hitrejši razvoj proizvodnje bo omogočil tudi nekoliko večje možnosti za zaposlovanje, zlasti v storitvenih dejavnostih. Za zagotovitev večje stabilnosti v odnosih med proizvodnjo in potrošnjo bo v letošnjem letu posebno pomembna naloga urediti nekatera kritična vprašanja s področja splošne potrošnje, kot so financiranje strokovnega šolstva, usklajevanje pokojnin ter poravnava proračunskih obveznosti iz minulih let. Celotna potrošnja se sme gibati le v okviru razpoložljivih sredstev, pričakovana povečana gospodarska aktivnost pa bo omogočila uspešnejše reševanje tudi drugih problemov na področju družbenih služb.

Skupščina SR Slovenije ugotavlja, da so osnovni nosilec prizadevanj za uspešnejši in učinkovitejši gospodarski in družbeni razvoj lahko le delovne organizacije, katerih aktivnost bi se morala odraziti predvsem v hitrejšem preusmerjanju njihovega poslovanja na pogoje, ki jih postavlja tržno gospodarstvo. Letos bodo pristojni republiški organi v sodelovanju z združenji proizvajalcev in delovnimi organizacijami dokončali projekcijo razvoja nekaterih gospodarskih dejavnosti, ki jih predvideva srednjeročni načrt, zlasti pa dolgoročni razvoj energetike in cestnega omrežja. Glede na razmeroma visoko stopnjo zastarelosti osnovnih sredstev in tehnologije bi morale delovne organizacije in poslovne banke v sodelovanju z gospodarsko zbornico v Sloveniji izvesti ukrepe za hitrejše izvajanje modernizacije celotnega gospodarstva, posebej pa industrije, kjer doslej niso bili doseženi zadovoljivi uspehi. Za razvoj proizvodnje in izvoza, za modernizacijo in za financiranje razvoja posameznih dejavnosti je treba nujno izvajati ukrepe za učinkovitejše integriranje in poslovno sodelovanje.

Pri delitvi dohodka se bodo republiški organi zavzemali za takšno izpopolnitev sistema delitve dohodka in oblikovanja osebnih dohodkov, ki bodo spodbujali delovne organizacije k temu, da bo rast osebnih dohodkov usklajena z gibanjem produktivnosti dela in učinkovitosti poslovanja, delitev dohodka pa s potrebami financiranja programov razvoja posamezne delovne organizacije.

V prizadevanjih za hitrejši družbeno-ekonomski razvoj bo letos pomembna naloga nadaljnje izpopolnjevanje gospodarskega sistema. Zato bo potrebna večja aktivnost in iniciativa republiških organov za nadaljnje izpopolnitve sistema in krepitve družbeno-ekonomskih odnosov. Republika bo s redstvi, s katerimi razpolaga, podpirala nakazano politiko gospodarskega razvoja in razvoja družbenih služb.

Sklepi konference »zlatega sklada«
pomenijo le začasno rešitev za ameriški dolar

Zadnji teden je minil v veliki zaskrbljenosti, ki je zajela ves svet: v Washingtonu so iskali „zdravilo" za ameriški dolar, ki je kot obračunska podlaga mednarodnih finančnih poslov zgubil v svetu zaupanje ter mu je grozila nevarnost občutnega razvrednotenja. Vzroke je treba predvsem iskati v čedalje večjem primanjkljaju v ameriškem državnem proračunu in v ameriški plačilni bilanci, kar v pretežni meri povzročajo vedno večji izdatki Amerike za vojno v Vietnamu. Na mednarodnem tržišču je prišlo do mrzličnega pokupovanja zlata in je bila Amerika prisiljena, da pokliče na pomoč skupino držav, s katerimi je povezana v tako imenovanem „zlatem skladu".

Tako se je v soboto minulega tedna začela v Washingtonu konferenca „zlatega sklada", na kateri so sodelovali predstavniki centralnih bank Amerike, Anglije, Švice, Zahodne Nemčije, Italije, Belgije in Nizozemske. Odločati so morali o nadaljnji usodi dolarja, zlata in svetovnega denarnega sistema, torej o vprašanjih, ki življenjsko zanimajo ves svet. Pred seboj so imeli več možnosti rešitve: Po prvi naj bi Amerika uvedla nadaljnje obremenitve svojih državljanov ter s protiinflacijskimi ukrepi, ki so jih zahodnoevropske države že dalj časa zahtevale, zajela odtok dolarjev; kot protiuslugo bi zahodne države naprej podpirale dosedanji uradni tečaj zlata v višini 35 dolarjev za unčo. Druga rešitev bi bila v tem, da bi povsem odpravili vezanost dolarja na zlato in dopustili podražitev zlata; posledica bi bila razvrednotenje dolarja in skoraj vseh valut na svetu.

Predstavniki „zlatega sklada" so se odločili za neke vrste kompromisno rešitev: sklenili so namreč upostaviti dvojno tržišče zlata — uradno tržišče, na akterem bodo prodajali zlato samo za uradne operacije med centralnimi bankami in po dosedanji ceni 35 dolarjev za unčo; poleg tega pa še privatno tržišče, kjer se bo cena zlata oblikovala na podlagi ponudbe in povpraševanja.

S temi ukrepi je bila usoda dolarja trenutno rešena. Vendar pa so tako v strokovnih krogih kakor tudi v široki javnosti prepričani, da je to samo začasna rešitev. Nekateri celo menijo, da bodo sklepi washingtonske konference le še pospešili pot k razvrednotenju dolarja. Vsekakor je značilno, da so že v zaključnem sporočilu o tej konferenci izrecno ugotovili, da zavisi uspeh sedanje rešitve v prvi vrsti od tega, ali bo Amerika uspela „ozdraviti" svoje gospodarstvo, z drugimi besedami, ali ji bo uspelo odpraviti primanjkljaj v plačilni bilanci.

Posebno kritično so sklepe washingtonske konference sprejeli v Franciji, kjer si predsednik de Gaulle že nekaj časa prizadeva vzpostaviti nov mednarodni plačilni sistem, ki ne bi več temeljil na ameriškem dolarju ampak na zlatu. Zato pariški komentarji zdaj poudarjajo, da s sklepom o vzpostavitvi dvojnega tržišča zlata nikakor niso rešili krize mednarodnega monetarnega sistema, niti s tem ne bo mogoče ohraniti dosedanjega položaja dolarja. Kot dokaz navajajo, da je negotovost glede menjave valut in drugih operacij postala le še večja.

V nekaterih državah se je privatno tržišče zlata začelo formirati takoj po sklepih konference „zlatega slada", pač pa je opažati precejšnjo zadržanost povsod tam, kjer so centri „zlatega trga". To velja zlasti za London, kjer bo trg zlata začel poslovati šele s 1. aprilom. Britanskemu zgledu so sledile tudi mnoge druge države, med njimi Avstrija, ki hočejo s prodajo in nakupom zlata počakati prav tako do aprila, ko bo glede cen že nekoliko bolj jasno.

Za široko javnost v naši državi je seveda najbolj zanimivo vprašanje, kako je zdaj z vrednostjo šilinga. Po zagotovilih predsednika narodne banke se zaradi zadnjih sklepov v Washingtonu vrednost šilinga ne bo spremenila.

Spominski kovanci
ob 50-letnici avstrijske republike

Za letošnjo 50-letnico proglasitve avstrijske republike bo avstrijska narodna banka izdala posebne srebrne kovance po 50 šilingov. Na eni strani kovancev bo upodobljen parlament na Dunaju, na drugi strani pa bodo okoli državnega grba razporejeni grbi zveznih dežel. Skupno bo izdanih dva milijona takih kovancev, ki bodo prišli v promet 17. aprila.

Prav tako za 50-letnico republike bodo izdane posebne spominske medalje, ki bodo v osmih različnih velikostih izdelane iz zlata in srebra. Tudi na teh medaljah bo na eni strani dunajski parlament, na drugi strani pa državni grb, obkrožen z deželnimi grbi.

Od 16. maja naprej bodo v prometu tudi novi srebrni kovanci po 25 šilingov, ki jih bo narodna banka izdala ob 300-letnici rojstva Lukasa von Hildebrandta, graditelja znanega dvorca Belvedere na Dunaju.

Sejemske prireditve v Beogradu

Na prostoru Beograjskega sejma se že temeljito pripravljajo na novo sezono sejemskih prireditev, ki se bo začela prihodnji teden. Razstavna površina se je z dograditvijo treh novih paviljonov povečala za 6000 m², skupno pa ima sejmišče zdaj že enajst velikih razstavnih dvoran, v katerih se bo letos zvrstilo deset najrazličnejših sejemskih prireditev.

Letošnja sezona se bo začela s komercialno prireditvijo zaprtega tipa — komercialna razstava in dogovarjanje — ki bo trajala od 29. marca do 1. aprila ter bo posvečena izdelkom iz usnja in artiklom za otroke. Prvi specializirani sejem bo letos na Beograjskem sejmu mednarodni sejem motorjev in motornih vozil, na katerem se bodo od 20. do 28. aprila zbrali poleg jugoslovanskih proizvajalcev potniških in tovornih vozil, opreme in spremljevalne industrije ter specialnih vozil tudi največji proizvajalci motorjev in motornih vozil iz 18 drugih držav. V okviru sejma bodo organizirali tudi razstavo opreme za camping in turizem ter turistično razstavo.

Od 18. do 26. maja bo v Beogradu XII. mednarodni sejem tehnike, ki bo obsegal tudi vrsto specializiranih prireditev, kot so mednarodna razstava obdelovalnih strojev, razstava črne in barvaste metalurgije, mednarodna razstava „Gradbeništvo 1968", mednarodna razstava ladjedelstva in ladjedelske industrije, mednarodna razstava tehničnega blaga za široko potrošnjo, mednarodna razstava „Tehnika in otrok", razstava sovjetske merilne in regulacijske tehnike in druge.

Prvič bodo letos organizirali mednarodno razstavo varjenja „Moderna tehnika in varjenje", ki bo prirejena od 8. do 16. junija. Prav tako meseca junija bo v Beogradu II. poletni sejem, katerega obiskovalci so hkrati tudi kupci razstavljenega blaga. Meseca oktobra — od 12. do 20. 10. 1968 — bo vzbujal veliko zanimanje IX. mednarodni sejem oblačenja „Moda v svetu"; v istem času, vendar prostorsko ločeno pa bo prirejen VI. sejem pohištva in notranje dekoracije.

Med tradicionalne sejemske prireditve v Beogradu nedvomno sodi tudi mednarodni sejem knjig, ki ga bodo letos od 1. do 7. novembra priredili že trinajstič. Sledila bo od 9. do 17. novembra mednarodna foto-kino razstava, za konec leta — od 17. do 29. decembra — pa bo prirejen VIII. novoletni sejem.

Sovjetska zveza širi
svojo trgovinsko izmenjavo

Danes ima Sovjetska zveza trgovinsko izmenjavo že z več kot 90 državami sveta, s 65 državami pa ima tudi posebne trgovinske pogodbe, od teh z 20 dolgoročne. Obseg sovjetske zunanje trgovine je zdaj za 13-krat večji v primerjavi z letom 1958. Leta 1966 je znašal obseg sovjetske zunanje trgovine 14,6 milijarde rubljev, kar znaša dvakrat več kot leta 1958. Letos pa naj bi obseg te izmenjave po planu narasel za nadaljnjih 6 % v primerjavi z lanskim letom.

Največ trguje Sovjetska zveza s socialističnimi državami, na katere odpade 70 % celotne zunanjetrgovinske izmenjave. To sodelovanje se še stalno veča. V zadnjih sedmih letih se je trgovinska izmenjava Sovjetske zveze samo z državami SEV povečala od 5,6 na 8,5 milijarde rubljev. Letos naj bi se obseg te trgovine povečal za 9 %.

V zadnjem času so močno okrepili proizvodno-tehnično sodelovanje med Sovjetsko zvezo in ostalimi socialističnimi deželami. Tako pomaga Sovjetska zveza državam članicam SEV pri izgradnji vodilnih panog gospodarstva ter pri gradnji in obnovi velikih objektov. Lani so dali v socialističnih deželah v obrat nad 700 podjetij, ki so jih zgradili s sovjetsko pomočjo.

Do leta 1970 se bo blagovna izmenjava Sovjetske zveze s socialističnimi državami še nadalje povečala, hkrati pa se bo razširilo tudi sodelovanje na področju znanosti in tehnike. Blagovna izmenjava Sovjetske zveze s temi deželami naj bi se do leta 1970 povečala za 64 % v primerjavi z letom 1965.

PO ŠIROKEM SVETU

ATENE. — Grški časopisi so objavili osnutek nove vlade, ki ga je pripravila posebna komisija, imenovana od sedanje vojaške vlade. Do septembra bo ta osnutek v „javni razpravi", potem pa bo vlada sestavila dokončno besedilo nove ustave, o kateri naj bi grško ljudstvo odločalo pri glasovanju, ki je predvideno za 1. september. Predsednik sedanje grške vlade Papadopulos je sicer izjavil, da bo s to ustavo spet vzpostavljena demokracija v Grčiji, vendar pa že objavljeni osnutek ustave dovolj jasno kaže, kako si vojaški režim zamišlja to „demokratizacijo". Po novi ustavi bi bila namreč prepovedana vsaka politična in drugačna dejavnost, ki se ne bi strinjala z načeli sedanjega režima; za zatiranje take dejavnosti pa hočejo ustanoviti posebno vrhovno sodišče.

NEW YORK. — Otok Mauritius v Indijskem oceanu, ki je bil 158 let pod britanskim gospostvom, je prejšnji teden postal neodvisen ter je zaprosil za sprejem v OZN, ki bo zdaj imela že 124 članic. Predsednik vlade Ramgoolam je izjavil, da bo neodvisni Mauritius povezal svojo usodo z Afriko ter bo postal član Organizacije afriške enotnosti. Mauritius je deželica s komaj 2000 kvadratnih kilometrov površine, vendar ima 720.000 prebivalcev, tako da velja za enega izmed najbolj naseljenih otokov sveta.

DUNAJ. — Zunanji minister dr. Kurt Waldheim je v spremstvu visokih uradnikov ta teden na uradnem obisku v Sovjetski zvezi, kjer je gost sovjetskega zunanjega ministra Gromika. To je hkrati prvi uradni obisk avstrijskega zunanjega ministra v Sovjetski zvezi, kajti doslej je vsakokratni zunanji minister obiskal Sovjetsko zvezo le v spremstvu zveznega prezidenta ali zveznega kanclerja. Namen obiska je splošna izmenjava mnenj o bilateralnih in mednarodnih vprašanjih, poleg tega pa tudi podpis sporazuma o kulturnem sodelovanju med obema državama.

WASHINGTON. — Po podatkih, ki jih je objavilo ameriško obrambno ministrstvo, je bilo v Vietnamu doslej uničenih 3487 ameriških letal in helikopterjev, kar predstavlja vrednost v višini kakih štirih milijard dolarjev. Vendar pa prevladuje v javnosti mnenje, da so ameriške izgube v Vietnamu še bistveno višje, kajti uradnim podatkom nihče več ne verjame.

BEOGRAD. — Član sveta federacije Edvard Kardelj je ob povratku z večtedenskega potovanja po državah Vzhodne Afrike izjavil, da so bili razgovori, ki jih je imel z vodilnimi državniki Sudana, Tanzanije, Zambije, Ugande, Kenije in Združene arabske republike, „izčrpni, stvarni, odkriti ter hkrati prijateljski in iskreni". Njegovi obiski so služili okrepitvi sodelovanja neuvrščenih držav v prizadevanjih za ohranitev miru na svetu, hkrati pa tudi poglobitev odnosov in sodelovanja teh držav z Jugoslavijo.

LONDON. — Podpredsednik britanske vlade in zunanji minister George Brown je minuli teden odstopil, ker — kakor je izjavil — ne more odobravati načina, kako britanska vlada ukrepa v trenutku, ko grozi deželi nova finančna kriza in ko preživlja svet najresnejšo mednarodno denarno krizo zadnjih nekaj desetletij. V članku, v katerem je obrazložil vzroke za svoj nenadni odstop, je Brown med drugim poudaril, da je vznemirjen zaradi „očitnega antiamerikanizma" v vrstah laburistične stranke. Brown velja v laburistični stranki za enega glavnih zagovornikov ameriške politike v Vietnamu.

WASHINGTON. — Ameriški predsednik Johnson je napovedal nadaljnje okrepitve ameriških vojaških sil v Vietnamu, kamor nameravajo v bližnji bodočnosti poslati kakih 50.000 novih vojakov. Johnson je izjavil, da bo Amerika poskušala doseči vojaško zmago v vietnamski vojni, zato bo ameriškim vojakom v Vietnamu dal „potrebno pomoč in podporo".

MARIBOR. — Delegacija centralnega odbora avstrijskega sindikata železničarjev je obiskala centralni odbor sindikata prometa in zvez Jugoslavije. Predstavniki obeh sindikalnih organizacij so imeli razgovore o dejavnosti na najrazličnejših področjih. Avstrijski sindikalisti so si ogledali tudi razne zanimivosti v Mariboru in njegovi okolici.

DACHAU. — Ob koncu minulega tedna se je več tisoč bivših žrtev fašizma iz Avstrije zbralo v nekdanjem nacističnem koncentracijskem taborišču Dachau, kjer so se ob 30-letnici nacistične zasedbe Avstrije spomnili časov preganjanja ter se poklonili spominu umorjenih sotrpinov.

BUKAREŠTA. — Na povabilo predsednika držav. sveta SR Romunije Nicolaea Ceausescuja bo predsednik francoske republike de Gaulle meseca maja uradno obiskal Romunijo, kjer bo bival od 14. do 19. maja.

Izbrana dela Ivana Cankarja

so izšla v knjižni zbirki „Naša beseda"

Lani je založba Mladinska knjiga v Ljubljani začela izdajati novo knjižno zbirko, ki se imenuje „Naša beseda". Za to zbirko se je založba odločila z namenom, da posreduje ljubiteljem umetniške besede skrbno pretehtan izbor najlepšega in najdragocenejšega, kar so dali v slovensko kulturno zakladnico osrednji predstavniki slovenske književnosti. Prvi v tej zbirki je izšel ustvarjalni opus pesnika Otona Župančiča v petih knjigah, letos pa je v isti zbirki izdala založba izbrano delo Ivana Cankarja v sedmih knjigah.

Izbor za to izdajo je pripravil glavni urednik zbirke akademik Josip Vidmar. O idejnem konceptu svojega izbora je poudaril, da je bilo treba „upoštevati vse zvrsti in načine, ki jih vsebuje Cankarjev opus: pesmi, črtice, novele, daljše pripovedne spise, satire, poetično prozo, polemiko in dramo. Pri tem je omeniti, da je bilo izbiranje sorazmerno najlažje v njegovi dramatiki. Nekoliko kočljivejše je moralo biti seveda pri obsežnih pripovednih tekstih in pri daljši noveli, vtem ko je bilo med njegovimi krajšimi spisi, ki jih njegovi zbrani spisi obsegajo več kakor štiristo, izbor mogoče opraviti samo z dolgotrajnim in pozornim tehtanjem."

Tako je urednik, vsekozi pozoren na vso problematiko, ki jo Cankar obravnava, sestavil izbor, ki obsega sedem knjig. V prvi knjigi (296 strani), ki predstavlja uvod v Cankarjevo delo, so objavljene v treh vsebinsko zaokroženih ciklih krajše črtice iz začetnega obdobja njegove ustvarjalnosti, najprej z domačo tematiko, nato z dunajsko in končno z domovinsko, ki se, kolikor je mogoče, naravno prelijejo v socialno in nacionalno miselne članke. V drugi knjigi (270 strani) so zbrane daljše povesti in novele: „Mona Lisa", „Smrt kontrolorja Stepnika", „Sosed Luka", „Aleš iz Razora" in „Polikarp", tretja knjiga (310 str.) pa vsebuje tri najbolj obsežne prozne tekste: „Martina Kačurja", „Hlapca Jerneja" in „Kurenta". V četrti knjigi (285 strani) urednik predstavlja Cankarja kot polemika in satirika od njegovih začetkov („Zjutraj", „O človeku, ki je izgubil prepričanje", „Iz življenja odličnega rodoljuba" itd.) do „Bele krizanteme", in sicer moralno, socialno in literarno. Peta knjiga (295 strani) je posvečena Cankarjevi dramatiki; v njej so objavljena štiri poglavitna Cankarjeva dramska dela: „Za narodov blagor", „Kralj na Betajnovi", „Hlapci" in „Pohujšanje v dolini Šentflorjanski". Šesto knjigo (297 strani) je urednik poimenoval „poetično" in vanjo vključil izbor Cankarjevih pesmi, poetično „Lepo Vido" in „Ob svetem grobu", „Kralja Malhusa", „Ottakring" in „Hišo Marije Pomočnice". V sedmo in hkrati zadnjo knjigo Izbranega dela (290 strani) sta uvrščena izredno tehtna in subtilna cikla „Iz tujega življenja" in „Moje življenje", njima pa sledi vrsta izbranih, najbolj poduhovljenih črtic, ki so priprava in uvod v končni ciklus Cankarjevega dela, v „Podobe iz sanj", ki so ponatisnjene v celoti.

V takem izboru bo Cankarjevo delo brez dvoma postalo dostopnejše, preglednejše in privlačnejše za širok krog bralcev. S tem pa bodo tudi doseženi cilji „Naše besede", zbirke, ki je prevzela nalogo, da najpomembnejšim slovenskim pesnikom in pisateljem z novimi brazdami utira pota k bralcem.

Za leto 1968-69 ima založba v programu še izdajo štirinajstih knjig, ki bodo izšle v zbirki „Naša beseda". To so: izbrano delo Ivana Tavčarja v treh zvezkih (urednik Franček Bohanec), Janka Kersnika v dveh knjigah (dr. Boris Paternu), Frana Levstika v enem zvezku (Josip Vidmar), Antona Aškerca v eni knjigi (Janko Kos), Svetokriškega in druge (baročne) v eni knjigi (Franček Bohanec), Mirana Jarca v eni knjigi in Slavka Gruma v eni knjigi (urednik obeh dr. Franc Zadravec), Ivana Preglja v treh knjigah (Josip Vidmar) in Alojza Gradnika v eni knjigi (Kajetan Kovič).

Prihodnje leto v Avstriji barvna televizija

Od lanskega leta naprej se barvna televizija začenja uveljavljati tudi v Evropi (v Ameriki jo imajo že več let), kjer so jo doslej uvedle štiri države — Anglija, Nizozemska in Sovjetska zveza. Švedska, Danska in Švica jo bodo dobile do konca tega leta, v Italiji pa bodo začeli z barvnimi oddajami v začetku leta 1970, medtem ko jo nameravajo vzhodnoevropske dežele uvesti v letih 1970 in 1971.

Temu razvoju bo — kakor je te dni izjavil generalni intendant avstrijskega radia in televizije Gerd Bacher — morala slediti, tudi Avstrija, seveda v okviru svojih možnosti. Napovedal je, da bodo z začetkom prihodnjega leta uvedle v avstrijsko televizijo prve poskusne oddaje v barvah. Za nekaj časa bodo barvni spored lahko sprejemali le na Dunaju in v nekaterih predelih Nižje Avstrijske ter Gradiščanske in šele do konca prihodnjega leta bo sprejem tega programa možen tudi v ostali Avstriji. Proizvodnja lastnih programov bo za začetek še zelo omejena, zato bo avstrijska televizija prenašala v glavnem oddaje tujih postaj oziroma kupovala filme v drugih državah.

Kdaj bo v avstrijski televiziji uveden reden barvni program, trenutno sploh še ni znano, ker bo treba rešiti še mnoga tehnična in zlasti finančna vprašanja. Pred letom 1970 po izjavi intendanta Bacherja na to sploh ni misliti.

Revija gledališke umetnosti

V Celju se ta teden vrstijo prireditve v okviru tedna sodobne slovenske drame, ki so ga priredili ob stoletnem jubileju slovenskega gledališča. Spored obsega skupno sedem predstav vseh poklicnih slovenskih odrov.

Najprej se je v Celju predstavilo Mladinsko gledališče iz Ljubljane s Suhodolčanovo igro „Narobe stvari v mestu Petpedi". Nato je ljubljansko Mestno gledališče uprizorilo Strniševega „Samoroga". Včeraj je bilo najprej popoldne umetniške besede Branke Verdnikove s Cankarjevo „Gospo Judith", zvečer pa so se člani celjskega gledališča predstavili z izborom iz Cankarja „Lepa naša domovina". Danes bodo v Celju gostovali člani mariborske Drame s Kamenikovimi „Marionetami", jutri je na sporedu predstava ljubljanske Drame s Kozakovim „Kongresom", v nedeljo pa bo Slovensko gledališče iz Trsta zaključilo prireditev z Mahničevim „Starim ljudskim triptihom".

Nekatere teh komadov bodo uprizorili tudi na letošnjih 13. jugoslovanskih gledaliških igrah, ki se bodo 21. maja začele v Novem Sadu pod tradicionalnim naslovom „Sterijino pozorje". Tako se bo ljubljansko Mestno gledališče tega festivala udeležilo s Strniševim „Samorogom", ljubljanska Drama pa s Kozakovim „Kongresom".

Za letošnje „Sterijino pozorje" je bilo pripravljenih skupno 33 predstav, od katerih so jih dokončno izbrali deset. Poleg že omenjenih dveh slovenskih gledališč iz Ljubljane bodo sodelovali: zeniško gledališče, Srbsko narodno gledališče iz Novega Sada, Jugoslovansko dramsko gledališče iz Beograda, Narodno gledališče iz Sarajeva, Narodno gledališče „Ivan Zajc" z Reke, Naroden teater iz Skopja, Zagrebško dramsko gledališče ter končno Pokrajinsko gledališče iz Prištine kot predstavnik albanske narodne manjšine. Izven konkurence pa bo SNG iz Celja uprizorilo Cankarjeve „Hlapce" in tako počastilo letošnjo 50-letnico smrti tega velikega slovenskega pisatelja.

KULTURNE DROBTINE

● **Zvezni prezident Jonas je podelil prof. dr. Rudolfu Eggerju avstrijski častni križ za znanost in umetnost prve stopnje. Prof. Egger je mednarodno znan zlasti po svojih izkopavanjih na Magdalenski gori.**

● **V Mariboru je zadnjo soboto obhajal svoj 60-letni življenjski jubilej prof. Jože Košar, ki ima izredne zasluge predvsem na svojem sedanjem delovnem področju ravnatelja in glavnega urednika mariborske založbe Obzorja, katera spada med najbolj aktivne slovenske založbe. Dolga leta je bil prof. Košar v pedagoški službi in nato načelnik v ministrstvu za prosveto Slovenije. Znan je tudi kot publicist in prevajalec.**

● **Sovjetski znanstveniki so v pustinji Kara Kum našli predmete, o katerih sodijo, da predstavljajo velike civilizacije, ki je pred približno 4000 leti obstajala v osrednji Aziji. Nekatere najdbe dopuščajo domnevo, da so obstajali trgovinski in drugi stiki med to civilizacijo in staro Indijo.**

● **Vodja Nove galerije v Grazu dr. Skreiner je sestavil ciklus predavanj pod skupnim naslovom „Umetnost na štajerskem", ki jih bodo imeli znani štajerski strokovnjaki vsak drugi teden v Ljubljani in v Mariboru. Obratno pa bodo slovenski strokovnjaki predstavili štajerski javnosti umetnost v Sloveniji s predavanji, ki jih za letošnjo jesen pripravlja umetnostnozgodovinski inštitut ljubljanske univerze.**

● **Sovjetski filmski arhiv v Moskvi hrani po zadnjih podatkih nad 35.000 domačih in tujih filmov.**

● **Znani folklorni ansambel „Kolo" iz Beograda je trenutno na dvomesečni turneji po Zahodni Nemčiji, Holandiji in Švici.**

● **Od 4. do 8. junija bodo na Dunaju priredili že XI. Evropske razgovore. Tokrat bodo razpravljali o temi „Evropsko gledališče in njegovo občinstvo".**

● **Jugoslavija in Poljska sta sklenili sporazum o sodelovanju književnikov obeh držav v letu 1968. Sporazum predvideva razširitev izmenjave pisateljev, podpira zasebne obiske književnikov, širšo izmenjavo objavljenih del ter informacij o aktualnih književnih in založniških dogajanjih.**

● **V Bonnu, rojstnem mestu Ludwiga van Beethovna, se že zdaj pripravljajo za 200-letnico rojstva velikega skladatelja, ki jo bodo obhajali leta 1970. Bonn naj bi bil celo leto v znamenju Beethovna ter pričakujejo, da bodo pri raznih prireditvah sodelovali najbolj znani ansambli in solisti iz mnogih dežel sveta.**

● **Avstrijsko-jugoslovansko društvo na Dunaju je v sodelovanju z jugoslovanskim veleposlaništvom priredilo v dunajskem konzervatoriju večer jugoslovanske lirike. Člani dunajskega Burgtheatra so recitirali nemške prevode pesmi znanih jugoslovanskih pesnikov, članica dunajske Državne opere Olivera Miljakovič pa je zapela pesmi jugoslovanskih skladateljev.**

Kaj je živčnost?

Živčnost v vsakdanjem pomenu besede ima tako pri odraslih kot pri otrocih isto osnovo. Naloga živčnega sistema je sprejemati tako zunanje vtise in dražljaje kot dražljaje znotraj organizma ter odgovarjati nanje. S tega stališča je treba sleherno „živčno" manifestacijo jemati kot vprašanje „razmerij". Jasno je, da tudi povsem normalen organizem reagira kdaj pa kdaj „živčno" na prijetne ali neprijetne pobude, vendar ne prehudo. Drugače pa je, če imamo opraviti z organizmom, ki „živčno" odgovarja na skoraj normalne pobude, kakršne večina ljudi iste starosti mirno prenese. Med tema dvema tipoma ljudi je seveda cela vrsta inačic.

Vsaka živčna manifestacija je odvisna od človekovega ustroja in od pogostosti in moči dražljajev. Stvar je — kot rečeno — podobna pri otrocih in pri odraslih.

Pri otrocih je nadvse pomembno dejstvo, da njihovo življenje skoraj popolnoma vodijo, uravnavajo in nanj vplivajo starši. Otroci so odvisni od osebnosti staršev, njihovega značaja, notranjega ravnotežja in vzgoje. Na žalost so živčni otroci v veliki večini potomci živčnih staršev, ki potemtakem prenašajo svojo živčnost na otroke tudi tedaj, ko se skušajo obvladati. Vsak otrok, posebno pa še živčen, potrebuje veselo okolico, v kateri se razpoloženje staršev prehitro ne menja. Starši ne smejo otrok ostro kaznovati, takoj nato pa jih vzeti v naročje in jih tolažiti. Otroci morajo imeti red pri spanju in pri jedi, učiti se morajo z veseljem in vedno, čim več morajo biti na prostem, čim več morajo biti v družbi vrstnikov ali nekoliko mlajših otrok, v igri in zabavi morajo uživati določeno svobodo. Te dejavnosti morajo potekati v okoliščinah, ki niso preutrudljive in prezahtevne za otrokovo starost. Ko pa je poskrbljeno za to, jih starši ne smejo kar naprej opominjati in utesnjevati. Otroci naj gredo v vrtec ali šolo čimprej, ko je mogoče, ker jim tako prihranimo nesporazume z vzgojitelji ali učitelji, kakor tudi z vrstniki v vrtcu ali s sošolci. Pri tem starši ne smejo sočustvovati z otroki ali pa poudarjati njihovih morebitnih pomanjkljivosti.

Če zdravnik tako meni, je potrebna tudi kakšna pomirjevalna kura. Včasih — če gre za neugoden vpliv družinskega življenja — pa je dobro, čeprav je to navidez kruto, da otroka za nekaj časa oddaljimo iz običajnega okolja.

Svetovna turneja dunajskega Burgtheatra

Ansambel dunajsk. Burgtheatra je pred dnevi odpotoval na veliko turnejo po Ameriki, kjer bo imel nastope v več kot štiridesetih mestih, med drugim tudi v Bostonu, Chicagu, New Orleansu, Los Angelesu, San Franciscu, Philadelphiji in Washingtonu, poleg tega pa tudi v štirih mestih Kanade.

Del dunajskih gledališčnikov bo potem odpotoval še v nekatere azijske dežele ter se preko Afrike spet vrnil domov v Evropo, kjer bo svojo veliko svetovno turnejo zaključil s predstavami v Luksemburgu in Belgiji.

Svoje potovanje po svetu so dunajski umetniki začeli z uspešnimi nastopi v Izraelu, kjer so imeli celo vrsto predstav.

Kraljevska palača v Londonu

Ena izmed najbogatejših žensk na svetu je angleška kraljica Elizabeta: iz državne blagajne ji letno izplačajo okoli 2,150.000 funtov šterlingov. V tem znesku so seveda všteti tudi stroški, ki jih ima kraljica Elizabeta za vzdrževanje raznih gradov, ki so njena osebna last.

Angleška kraljica in njena družina nimajo samo kraljeve palače v glavnem mestu Velike Britanije, temveč še štiri zelo znane ogromne gradove v Angliji in na Škotskem. V starih časih so imeli angleški vladarji še mnogo drugih gradov, kot na primer: Tower of London, Hapton Court, Whitehall, Kensington Palace itd.

Prav v središču Londona, obdan s prostranim in bogatim parkom, Green Park, v bližini Piccadillija, Westminstra in Victoria Station stoji Buckingham Palace, rezidenca vladarske družine. Ta palača je v rokah angleške kraljevske družine že približno 200 let. Palača v obliki nepravilnega četverokotnika stoji v prekrasnem, velikem vedno zelenem parku. Na prvi pogled je Buckingham Palace zelo preprost. Grajen je v neoklasičnem slogu, bil pa je že večkrat predelan. Pri tem je sodelovalo mnogo angleških arhitektov, med katerimi je bil tudi svetovno znani Nach.

V tej palači je več kot tisoč sob, dvoran in salonov. Veliko sob zaseda na stotine in stotine kraljevih dostojanstvenikov in služabnikov. Nekatere uporabljajo tudi za urade. Ti uradi imajo svojo posebno telefonsko centralo, ki ima okrog 300 notranjih telefonskih linij, razen tega pa še več teleprinterjev in tudi svoj poštni urad.

V vzhodnem delu palače so tako imenovana reprezentančna stanovanja, seveda zelo razkošno opremljena; služijo za kraljičine goste ter za uradne in slovesnejše priložnosti. V tem delu so zelo znane in bogato opremljene dvorane: kronska dvorana, plesna dvorana, v kateri še danes prirejajo velike plese, na katerih predstavijo kraljici razne plemiče in njihove dame; potem je tu še koncertna dvorana, ki je še taka, kakršna je bila za časa kraljice Victorije. V tem delu je tudi umetnostna galerija, ki vsebuje zelo bogato zbirko umetnin z vsega sveta.

Kraljevska družina živi v zahodnem delu palače, ki je brez dvoma najlepši. Od tukaj imajo stanovalci čudovit razgled na ogromni park; ta del palače se zrcali v mirnih, svetlozelenih vodah jezera, ki je prav v tem delu parka. Sobe so zelo enostavno opremljene. Niso več tako razkošne kot v dobi Victorije. V bližini kraljičinega stanovanja so tudi kraljevske konjušnice, v katerih je veliko konj ter bogatih, zelo razkošnih kočij za slovesne parade in proslave.

Palača, kot jo imenujejo Londončani, ali Buck House, kot jo imenujejo vojaki in dvorjaniki, je tudi sedež Royal Household, to pomeni oskrbnikov vseh zadev vladarske hiše. Ta ustanova je zelo stara ter izvira še iz tevtonskih časov. Ustanovil jo je Viljem Osvojitelj leta 1100, ki je tedaj imenoval tudi tri glavne fevdnike, in sicer deželnega glavarja, komornika in vojaškega poveljnika. Ker pa Angleži ob tradicijah naravnost uživajo, so se do danes ohranile omenjene tri službe, ki jih opravljajo lord delivec, lord komornik in lord konjušnik.

Franc Prušnik

Wölflov oče v Lobniku pri Železni Kapli

Šele nekaj mesecev je od tega, ko smo na tem mestu objavili poročilo o veselem dogodku: 80-letnici Franca Prušnika, Wölflovega očeta v Lobniku pri Železni Kapli. Jubilanta, ki smo mu takrat želeli še lep življenjski večer, danes ni več med nami — po kratki bolezni je umrl v 81. letu starosti in včeraj so mu sorodniki, prijatelji, sotrpini in drugi znanci na kapelškem pokopališču izrekli zadnje slovo.

Življenje Franca Prušnika je bilo delaven dan, vedno posvečen skrbi za družino in za svoje ljudstvo. Rojen je bil v Solčavi, od koder se je njegova družina leta 1897 priselila v Lobnik, kjer si je iz zanemarjenega posestva in na pol razpadlega poslopja s trudom in znanjem ustvarila vzorno urejeno kmetijo, ki jo je po svojem očetu prevzel in naprej razvijal sin Franc. Poleg dobro urejenih travnikov in njiv sta ponos kmetije tudi umno oskrbovano sadjarstvo in čebelarstvo — „konjiček" starega Wölflovega očeta.

Po svojem očetu je Franc Prušnik podedoval tudi ljubezen do glasbe. Po prvi svetovni vojni je v domačem kraju ustanovil godbo, ki jo je kot njen kapelnik povedel k mnogim uspehom. Že prej — leta 1907 — pa je bil med pobudniki in ustanovitelji prosvetnega društva v Železni Kapli, kjer je zlasti s svojim najboljšim sodelavcem Vinkom Pečnikom tako rekoč iz nič postavil temelje slovenskemu kulturnemu gibanju v teh krajih.

Kljub vsakdanjemu delu in skrbem za dom in družino je Franc Prušnik namreč vedno našel čas in voljo za delo tudi na narodnem kulturnem, socialnem in gospodarskem področju. Ravnal se je po načelu: Pomagajmo si sami! Žrtvoval je mnoge večerne ure in praznike, da je lahko deloval in prispeval za skupne interese našega ljudstva. Mimo dejavnosti na prosvetnem področju je treba omeniti tudi njegova gospodarska prizadevanja: z Antonom Grilom je prirejal sadjarske tečaje, bil je med ustanovitelji čebelarskega društva, katerega predsednik je postal leta 1909, prav tako pa je bil tudi duša kapelške Kmečke gospodarske zadruge ter do zadnjega aktiven član lovske družine.

Zaradi tega, ker je vse življenje ostal zvest svojemu narodu, ter je v tem duhu vzgajal tudi svoj naraščaj, je bil Franc Prušnik med prvimi, ki so pred tridesetimi leti okusili „dobrine" nacističnega režima. Že v prvih dneh po zasedbi Avstrije so ga skupaj s Tavčmanovim Jurijem, ki je bil pozneje obglavljen, zaprli pod obtožbami, ki so se kmalu izkazale kot zlonamerna podtikavanja. Leta 1942 pa je bil Franc Prušnik z ženo Marijo ter vnukom Vladimirom (sedanjim gospodarjem na Wölflovi kmetiji ter marljivim pevovodjem kapelškega zbora) nasilno pregnan z domače zemlje ter je več let s stotinami naših zavednih družin delil usodo izseljeništva po raznih taboriščih Nemčije. Ko se je po osvoboditvi vrnil v svoj ljubljeni Lobnik, se je oprijel dela za obnovitev svoje domačije in se spet vključil v naše narodno gibanje.

Danes mu izrekamo poslovilne besede, ki so izraz globoke hvaležnosti za vso ljubezen, vso zvestobo in ves trud, ki jih je Wölflov oče Franc Prušnik vse svoje življenje nesebično in vzorno manifestiral v besedah in dejanjih na vseh področjih hotenja in prizadevanja slovenske narodnostne skupine na Koroškem.

Poskus zločinskega atentata

na jugoslovanski konzulat v Celovcu

Prejšnji teden so doslej neznani storilci skušali izvesti na poslopje jugoslovanskega generalnega konzulata v Celovcu atentat, ki bi lahko imel — če bi uspel — strašne posledice ne samo za sedež jugoslovanskega predstavništva, marveč po vsej verjetnosti tudi za vso bližnjo okolico. Vsaj tako poudarjajo strokovnjaki, ki so pri preiskavi ugotovili, da je pri najdeni bombi šlo za strokovnjaško izdelano razstrelilo z izredno veliko eksplozivno močjo.

V petek zjutraj je hišnik konzulata zasledil ob zunanji steni poslopja neznano usnjeno aktovko. Ker se mu je zdela sumljiva, jo je odprl ter odkril v njej težak kovinski predmet, o katerem je posumil, da bi lahko šlo za bombo. Obvestili so policijo, ki je res ugotovila, da je v aktovki tempirana bomba. Policija je takoj uvedla obsežne varnostne ukrepe ter bombo odstranila in jo dala v preiskavo strokovnjaku, ki je posebej v ta namen prispel z letalom z Dunaja. Preiskava je pokazala, da je bila bomba strokovnjaško izdelana, vendar nepravilno položena, tako da sploh ni moglo priti do eksplozije. Pač pa so strokovnjaki poudarili, da bi lahko povzročila — seveda če bi atentat uspel — zelo veliko škodo.

Policija je po odkritem pokusu atentata takoj uvedla akcijo za izsleditev storilcev, vendar ji doslej še ni uspelo, da bi odkrila kako zanesljivo sled. Vsekakor pa prevladuje mnenje, da je atentatorje in še posebej njihove naredbodajalce treba iskati v emigrantskih krogih, kateri nosijo odgovornost tudi za celo vrsto uspelih atentatov na jugoslovanska predstavništva predvsem v Zahodni Nemčiji in drugih zahodnih deželah.

Jugoslovanski veleposlanik na Dunaju Lazar Mojsov je že v soboto obiskal avstrijsko zunanje ministrstvo in izročil demaršo zaradi poskusa atentata na poslopje generalnega konzulata v Celovcu.

Poskus zločinskega atentata je močno razburil celovško in koroško javnost. Pri tem poudarjajo, da zasluži početje atentatorjev najostrejšo obsodbo tudi zaradi tega, ker so nameravali izvesti atentat v neposredni soseščini bolnišnice, kjer bi se v primeru eksplozije znašlo v nevarnosti veliko število bolnikov.

Pri naših študentih na Dunaju

Pred nedavnim je imel Klub slovenskih študentov na Dunaju v prostorih visokošolskega doma „Korotan" svoj redni občni zbor. Posamezni odborniki so poročali o delovanju v zadnjem semestru, nato je bil stari odbor razrešen. Pri volitvah novega vodstva kluba je bil za predsednika ponovno izvoljen Avguštin Malle, za tajnika pa Feliks J. Bister, ki je pred leti vodil klub kot predsednik. Ostali odborniki so: podpredsednik Matevž Grilc, drugi tajnik Sonja Kakl, finančni referent Theodor Domej, kulturni referent Horst Ogris in časnikarski referent August Brumnik.

Novi odbor je na svoji prvi seji začrtal zmernice za delovanje kluba v letnem semestru. Program obsega celo vrsto predavanj, h katerim bodo povabili osebnosti iz javnega življenja. Nadalje pripravlja klub proslavo 25-letnice usmrtitve selskih žrtev in proslavo 45-letnice kluba, v načrtu pa ima tudi izlet v Bratislavo.

Prejšnji teden je obiskal naše študente na Dunaju predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter in jim na povabilo predaval o aktualnih vprašanjih slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Pri tem je zavzel stališče tudi k osnutku programa Narodnega sveta koroških Slovencev ter opozoril tako na njegove dobre kakor tudi na njegove slabe točke, ki so v široki javnosti izzvale zelo negativno reakcijo.

Obširno je govoril predsednik ZSO tudi o skupnih prizadevanjih obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev za uresničitev določil člena 7 državne pogodbe in poudaril, da je podlaga tega boja za narodne pravice skupna spomenica koroških Slovencev iz leta 1955.

Študentje so izvajanjem predsednika ZSO sledili z velikim zanimanjem in tudi naslednja diskusija v kateri so študentje v vseh točkah soglašali s predavateljem, je pokazala, da se naša visokošolska mladina intenzivno bavi z manjšinsko problematiko.

Grablje — Libuče

Našega dobrega znanca Travarjevega Anzana na Grabljah ni več. Prvi ponedeljek tega meseca je Janeza Kralja, poznanega v vsej okolici, na libuškem pokopališču zagrnila domača zemlja. Dosegel je starost 62 let.

Rodil se je med več brati in sestrami v ugledni Travarjevi družini. Že zelo mlad, še kot šolar je obračal brazde na prostranih Travarjevih poljih in se družno potil z volom ali konjem. Bil je zelo priden in brihten. Ko je nekoliko odrasel, ga je zajel nekak potovalni nagon. Pogosto je hodil od hiše do hiše v široki okolici. Kamor koli je prišel, so ga ljudje radi sprejeli, ker je bil zelo originalen, zabaven in prijeten človek. Pomagal je rad tudi pri delu, kjer koli je videl, da pri kakšni hiši delo priganja.

V ostalem pa je v življenju veliko pretrpel. Ko je prišlo nad nas nacistično nasilje, je vedel, kje je njegovo mesto. Ko je zaživela po naših gozdovih partizanska vojska, je borcem za svobodo in zopetno vzpostavitev demokratične Avstrije veliko pomagal. Kolikor je mogel, jih je oskrboval s hrano in drugimi potrebščinami. Imel je koristne zveze z njimi, kar pa seve ni ostalo brez bridkih posledic. Za njegovo domovinsko delo so zvedeli gestapovci in ga zavlekli v koncentracijsko taborišče. Trpel je v Dachauu in stranskih taboriščih. Anza ni rad govoril o prestanem trpljenju. Včasih so ga pa le premagali bridki spomini in pripovedoval je o trpljenju in grozotah, ki jih je preživljal. Pravil je, kako je bil ponižan in razžaljen, lačen in pretepen, ves ušiv in zaničevan.

Le njegovi prej izredno trdni naravi je pripisati, da se je še vrnil v domovino, v svoj ljubljeni rodni kraj k svojim dragim domačim. Toda, kar ni nobeno čudo, zdravje je bilo zrahljano po prestanem trpljenju. Zadnje čase je veliko trpel, dolgo je bil bolan, vendar je vse trpljenje prenašal z občudovanja vredno potrpežljivostjo. Z zgledno ljubeznijo in požrtvovalnostjo je za svojega brata lepo skrbela sestra Micka in mu lajšala težke dneve.

Na njegovi zadnji poti je blagega pokojnika, Travarjevega Anzana, spremila velika množica žalnih gostov. Ob odprtem grobu je imel zelo stvaren poslovilni nagovor domači župnik, domači pevci pa so v slovo zapeli ganljive žalostinke.

Pokojnikovim sorodnikom izrekamo iskreno sožalje.

KOLEDAR

Petek, 22. marec:	Lea
Sobota, 23. marec:	Oton
Nedelja, 24. marec:	**Gabriel**
Ponedeljek, 25. marec:	Mar. onz.
Torek, 26. marec:	Emanuel
Sreda, 27. marec:	Rupert
Četrtek, 28. marec:	Janez

Objava

Dijaškega doma Slovenskega šolskega društva v Celovcu

Vse starše, katerih otroci so že doslej stanovali v Dijaškem domu Slovenskega šolskega društva v Celovcu, kakor tudi vse nove interesente, ki želijo, da bi bili njihovi otroci s pričetkom prihodnjega šolskega leta sprejeti v dom, opozarjamo, naj prijavijo gojence za prihodnje šolsko leto.

Prijave sprejema uprava Dijaškega doma Slovenskega šolskega društva v Celovcu, Tarviser Straße 16, 9020 Celovec- Klagenfurt.

Sprejemamo tudi gojence in gojenke, ki obiskujejo druge šole v Celovcu.

„Koroški sklad za pomoč v sili"

Deželni glavar Sima je pred kratkim v celovškem radiu podal pregled škode, ki so jo povzročile tri naravne katastrofe, ki so v letih 1965 in 1966 močno prizadele Koroško. Tu je predvsem poudaril vzorno in hitro pomoč „Sklada za pomoč v sili", s pomočjo katerega je uspelo v najkrajšem času pričeti z delom in popravo škode.

Komisije so po teh katastrofah samo na zasebnem območju ugotovile nad 605 milijonov šilingov škode. Tako je na primer okraj Šmohor z 20.000 prebivalci utrpel za 82,5 milijona šilingov škode, okraj Spittal s 73.000 prebivalci za skoraj 261 milijonov in mesto Beljak 68 milijonov šilingov škode. V mnogih podeželjskih občinah je prišlo na posameznega prebivalca približno 30.000 šilingov škode. Ta udarec je toliko težji, ker gre za občine, v katerih je povprečni dohodek zelo nizek. Poleg škode, ki so jo utrpeli posamezniki, pa so poplave povzročile tudi ogromno gospodarsko škodo predvsem v tujskem prometu, katere posledice ne bo mogoče tako hitro premostiti.

Poziv deželnega glavarja v dneh katastrofe je naletel na veliko razumevanje med koroškim prebivalstvom. Rezultat te akcije je bil zelo razveseljiv, saj se je samih prispevkov nabralo okoli 31 milijonov šilingov. Naloga „Koroškega sklada za pomoč v sili", ki jo je moral izpolniti, ni bila lahka. Ugotovljena škoda 605 milijonov šilingov je obsegala 15.247 posameznih primerov. Doslej je bilo izplačanih 212 milijonov šilingov, kar odgovarja 35 odstotkom celotne škode. V vsakem posameznem primeru je bila poglavitna skrb hitra in učinkovita pomoč. V prvi vrsti pa je šlo za ohranitev obstoja v kmetijstvu, proizvodnji, obrti in tujskem prometu in v industriji, poleg tega pa za hitro obnovo uničenih oziroma poškodovanih stanovanjskih in gospodarskih poslopij. Centri akcije „Sklada za pomoč v sili" so bili od katastrof najbolj prizadete občine, kot so Flattach, Döllach, Oberdrauburg in mesto Beljak.

Delu, ki ga je opravil „Koroški sklad za pomoč v sili" v teh težkih dneh, daje koroška javnost vse priznanje. Številne zahvale potrjujejo, da se je dežela trudila doprinesti iskreno in hitro pomoč, ki so je bili deležni vsi prizadeti.

Železna Kapla

Nenehno naraščanje cestnega prometa, zlasti v glavni turistični sezoni, tudi v Železni Kapli že nekaj časa povzroča velike skrbi. Cesta skozi trg gotovo ni bila zgrajena za pogoje, ki jih postavlja današnja motorizacija. Zato so se na pristojnih mestih začeli resno baviti z vprašanjem, kako bi našli rešitev. Strokovnjaki so že pripravili načrte za gradnjo obvozne ceste, ki bi omogočila, da bi se tranzitni promet lahko odvijal izven trga.

Medtem pa je bila ukinjena železniška proga Sinča vas—Železna Kapla in v pristojnih krogih so se začeli zanimati za sedanjo železniško traso, ki bi bila baje zelo primerna za izgradnjo obvozne ceste.

Šmihel nad Pliberkom

Na šmihelskem pokopališču smo pred nedavnim položili k trajnemu počitku Gustlna Blažeja, strojnika v Mohorjevi tiskarni v Celovcu. Gustl je bil domačin iz Podlibiča, rojen v Krotnikovi družini, ki se s polno zavestjo zaveda svoje pripadnosti slovenski narodni družini na Koroškem. Taki so zrasli vsi otroci Krotnikove družine in tak je bil tudi pokojni Gustl. Bil je trden in borben narodnjak ter nikoli ni manjkal na naših prireditvah v Pliberku. Vedno je privedel s seboj tudi kakšne druge znance. Zaradi svojega živahnega in zgovornega značaja je bil poznan daleč okoli in ljudje so ga radi imeli. Kot strokovni delavec v tiskarskem podjetju je bil zelo sposoben.

Ustvaril si je tudi družino, v kateri se je rodilo pet otrok. Postavil si je tudi lastni dom, kjer je očetovsko skrbel za svojo ženo in mladi naraščaj. Toda v njegovi starosti komaj 39 let je neizprosna usoda kruto posegla v to družino. Zadnje tedne ni bil več prav pri sebi, nekega dne je odšel od doma in po nekaj dnevih so ga preminulega našli v gozdu v Libiču.

Sočutje vsega prebivalstva iz bližnje in daljnje okolice velja hudo prizadeti družini, ženi in petim mladim nepreskrbljenim otrokom. To je pokazala tudi izredno številna množica žalnih gostov na pogrebnih svečanostih.

V a b i l o

Slovensko prosvetno društvo „Zarja" v Železni Kapli priredi igro

NAVADEN ČLOVEK

v nedeljo 24. marca ob treh popoldne pri Kovaču na Obirskem.

Ljubitelji prosvete prisrčno vabljeni!

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: 9021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.

MIRIAM JALAN-STEKELIS

Prvi nasmeh

Mama pravi: če ne moreš zaspati, moraš šteti ... štej ovce, ki gredo skozi vrata v stajo. Samo zapri oči in štej. Tako zaprem oči in štejem. A ne zaspim. Ne vidim teh vrat in ne želim šteti ovac in ne morem zaspati.

Vse to pa zaradi vetra in teme. Oknice skrivajo temo, a vem, da je tam zunaj tema. Nimam rada teme, upade mi pogum.

Veter piha. Tudi, upogiba veje in drevesa, da vzdihujejo. Morda zato, ker so ga zaprli ven in noče biti ponoči zunaj, boji se teme.

Jaz se ne bojim. Sem že velika. Mama pravi, da se velike deklice ne bojijo teme. Jaz se je ne bojim. Zakaj? Kaj mi lahko stori? Veter je zunaj in jaz sem notri. Ne bojim se.

Tema je tako velika, tako hladna in žalostna. Zakaj je ponoči tako žalostno? Hočem svetlobo in hočem, da pride jutro in z njim sonce. Takrat se bodo odprla vrata in mamica bo rekla: Dobro jutro, draga, vstani!

A ležala bom tam, imela zaprte oči, in bom tiho, prav tako, kakor da bi spala. Mama bo odprla okno in oknice in velika svetloba bo vdrla v mojo sobo, ščegetala bo moje oči, hotela se bom zasmejati in odpreti oči, a jih ne bom. Mamica se bo sklonila nadme in rekla: Vstani, moja lena punčka! Lej, kako lepo jutro!

Zaprla bom oči in čakala. Potem bo mamica sedla na mojo posteljo in me poljubila. Skočila bom, jo objela in zaklicala: Mamica, dobro jutro, mamica!

Hočem, da pride mamica k meni zdaj, prav zdaj. Vrata so odprta in lahko bi prišla noter, prav zdaj, prosim. Nočem čakati. Mamica, zakaj ne prideš?

Pridi k meni in ne k Rafiju, ne k Rafiju. Vse to je zaradi Rafija. Mama ljubi Rafija, mene pa ne ljubi. Mogoče bom zbudila Rafija, jokal bo, mamica ga bo slišala in prišla. A potem ne bodo rekli, da sem bila pridna punčka. In mamica ne bo prišla k meni, ampak k njemu. Ne, raje ne bom.

Veter joka. Morda joka tudi zaradi mamice?

Ko je bil Rafi v maminem trebuščku, sem ji rekla: Zakaj potrebujemo še enega otroka? Glej, imate že enega, čemu hočete še drugega?

Ona pa je rekla: Lepo bo, imeli bomo dojenčka pri hiši. Boš videla, ljubica, kako lepo bo.

In jaz sem rekla: A zakaj, zakaj potrebujete še enega otroka? Saj že imate hčerko!

In ona je odgovorila: Imela boš sladkega majhnega bratca ali sestrico. In videla boš, kako lepo bo in kako zabavno!

A to ni res. Ne dovoli mi, da bi ji pomagala, celo dotakniti se ga ne smem. In ko je padel na tla, je bila grozno huda. In mene sploh ne ljubi, tudi mama me ne ljubi, nihče me ne ljubi. Mama ljubi Rafija, daje mu svoje lastno mleko iz njenih prs. Zato, ker ga ljubi. Meni pa daje mleko iz skodelice. In če mi pade skodelica in se razbije in se polije po moji novi obleki, mi pravi: Kaj je s tabo Jael? Ko šala, zdaj ga si začela razbijati skodelice! Masi bila majhna, si se zmerom zelo lepo obnama me ne ljubi, ne, ne ljubi me.

Mama ljubi Rafija, in ona ljubi Izraela. Izrael stoji in gleda Rafija in pravi: Sin, kako si, sin moj?

Hočem biti deček. Zakaj moram biti vedno deklica? Včasih hočem biti taka kot Rafi, in moj očka bi stal tam in rekel: Sin, kako je, sin moj?

A jaz nimam očeta. Moj očka je samo na sliki, na steni. Visoko na zidu. Stopim na stol, in stojim blizu slike, in gledam očkov obraz. In mamica pravi: Zapomni si, draga, to je naš očka.

In jaz jo vprašam: Zakaj mi vedno praviš „draga"?

In mamica pravi: On te je imel navado klicati tako, tako te je klical očka: draga moja. In joka. Jaz ne. Gledam očkov obraz. Zakaj imam jaz očka le na sliki? Zakaj imajo vsi drugi otroci očeta, a jaz ne? Vedno mi pravijo: Tvoj očka je padel v bitki, tvoj očka je heroj. Jaz nočem heroja za očeta, hočem samo mojega očeta. Ne na sliki visoko na steni. Samo očka. To je vse.

In če je padel v bitki, zakaj ga niso pobrali? Zakaj ga niso prinesli domov, k meni, k mamici? Mama bi skrbela zanj, in jaz bi pazila nanj, in očka ne bi umrl. A niso ga pobrali, in niso ga prinesli domov, in tako je umrl, tam v bolnišnici. Vem, spominjam se. Mamica misli, da se ne spominjam, ker sem takrat bila zelo majhna. A spominjam se, vsega se spominjam, prav vsega.

Naenkrat sem se zbudila, luč je bila prižgana in mame ni bilo v postelji. Mamica je sedela pri mizi, poleg nje pa sta stala dva moža. Stala in gledala mamo. Ona je sedela z zaprtimi očmi in imela je bleda lica. Nihče ni govoril. Manjši je v rokah držal veliko pištolo. Drugi pa je bil velik in imel je tudi pištolo. A jaz se ne bojim, ker sta to naša fanta. Skočim iz postelje in tečem k mizi. Večji me je vzdignil v naročje in me tesno držal. Nekaj hladnega in trdega je ranilo mojo roko, a ostala sem mirna. Večji je rekel: Fanija, otrok se je zbudil. Mama je odprla oči, me gledala, a njene oči me niso videle. Odprte so, a me ne vidijo. Zelo me je strah. Veliki fant je rekel: Fanija. In še enkrat: Fanija! Mamica ni odgovorila. Njene oči niso ničesar videle. Nenadoma vstane in reče: Pojdimo. In prime me, hitro, in me hitro obleče. Veliki je zopet rekel: Zelo hladno je, Fanija. Močan veter piha in daleč moramo iti.

In on vzame njen plašč in ga položi na mamina ramena, potem prime mene in me zavije v veliko volneno rjuho, in vzame še eno. In vzame pištolo, ugasne luč, zaklene vrata in odidemo.

Mamica pravi: Vozi hitro, Izrael, vozi hitro.

In on pravi: Saj vozim hitro.

In mama mi stisne roko tako močno, da me zaboli in ona pravi: Hiti, hiti, pravočasno moramo priti. In on ne reče nič.

In veter je pihal in tulil tako kot zdaj. Cesta je dolga in slaba. Avto poskakuje in mamica pravi: Moramo priti pravočasno ... in venomer ponavlja: Hiti ... Moramo biti tam ob pravem času ... Hiti ... hiti ...

In zopet in zopet slišimo streljanje. Majhne in velike strele. Majhni pravijo: Tak—Tak—Tak—TAK. Veliki pravijo BUM ... BUM ... BUM ...

Potem ... se nenadoma zbudim. Veliko luči gori in mama pravi: Vzemi otroka. Nekdo me prime in me postavi na tla. Stojim na hodniku. Hodnik je zelo dolg in zelo bel. Tam so odprta vrata. Grem tja in pogledam skoznje. Soba je polna svetlobe, vse je belo, mnogo postelj je in mamica sedi ob eni. Na postelji leži moj očka. Ne vem, če je to moj očka. Obraz na postelji ni obraz mojega očeta in njegove roke niso roke mojega očeta. Padel je in ne more vstati, zato so ga dali tja, v tisto hišo.

Če bi bila jaz z njim, mu ne bi dovolila pasti. Nosila bi njegovo pištolo, in ne bi mu dovolila pasti. Ne bi dovolila, da se bi ga dotikale krogle. In če bi katera zadela, da bi padel, bi ga takoj pobrala in potem bi bil zopet cel, tako kot prej. Očka.

Zdaj nimam očeta. Ne vem, kakšen obraz ima moj očka: obraz, ki je bil v postelji, ali obraz na sliki visoko na zidu, ali obraz na sliki v omari. Tako veliko obrazov. Ne očkov.

Mamica misli, da sem pozabila. Zato, ker sem bila takrat tako majhna, a spominjam se.

In potem ... čez mnogo časa ... potem je nekega dne prišla mama, pripeljala je s seboj Izraela, me poljubila in rekla. To je Izrael. Izrael te bo ljubil, draga, in ne bova več tako same. Izrael bo živel z nama.

Tisto je bila resnica. Ljubil me je, zelo me je ljubil, dokler ni prišel Rafi. Zdaj ljubi Izrael Rafija, samo njega. Mene nihče ne ljubi, nihče na celem svetu.

In vse to samo zaradi Rafija. In celo dotakniti se ga ne smem. A dotaknila se ga bom. Prav zdaj. Vzela ga bom, odprla okno in ga vrgla skozenj. Rafija ne bo več. Samo jaz bom doma, mamica me bo ljubila, vsi me bodo ljubili. Prav tako kot prej Rafija.

Tla so hladna. Ranila so moje noge. Zdaj bom prižgala luč. Rafi spi. Tako majhen je videti v plašču.

Zbudim ga: Rafi, zbudi se, Rafi!

In nenadoma odpre oči. Gleda me in odpre usta, se nasmehne in se začne smejati. Res, resnično, Rafi se smeji! Prej se ni nikoli smejal, niti enkrat, a zdaj se smeji. Smejim se z njim, in on se smeji in govori z mano, s svojimi velikimi očmi se pogovarja z menoj. Rafi pravi: Ti si moja velika sestra.

Zaklicala sem: Mama, mamica, pridi sem! Glej — glej, glej kako se Rafi smeji!

Mamica priteče, me vzdigne in me tesno privije k sebi: Jael, zakaj si brez čevljev? In kaj pomeni vsa ta svetloba? Zakaj ne spiš? In jaz rečem: Zakaj? Samo videti sem hotela, kako se Rafi smeji. Prvič. Mamica, ali si ga že videla, da bi se smejal? Bila sem prva, ki sem ga videla, da se smeji, ali ne?

Seveda, pravi mamica, seveda, ti si bila prva. Ti si moja velika hčerka. Moja pametna punčka. A ti si vsa hladna, Jael. Zdaj te bom dala v posteljo.

Mamica, sem rekla, ali misliš, da me ima Rafi rad?

Seveda, pravi mamica, prav gotovo! Vsi te imamo radi. Rafi, jaz in Izrael, vsi. In zdaj, draga, zapri oči in zaspi.

Mamica, mamica, ostani pri meni, ne pojdi proč ...

V. MÖDERNDORFER

Pijani škrat

Rudarji imajo težko in nevarno delo. Zato hodijo mirno in tiho na delo. Tudi v jami ne delajo hrupa, da se ne zamerijo Gorskemu možičku, ki je sicer dober duh, a vpitja in žvižganja ne mara. Redkokdaj si upa vinjen rudar v rov, ali pa vzeti pijačo s seboj na delo pod zemljo.

Neki rudar pa je nekoč vzel na delo četrt litra žganja, ki ga je skril v vdolbinico, da bi ga izpil v odmoru. Ob odmoru je pa našel prazno steklenico. Drugi dan se mu je pripetilo prav tako. Tedaj pa je bil rudar zelo hud, kupil je liter najmočnejšega in ga postavil v skrivališče:

„Napij se pošteno, da bom vedel, kdo si!"

V odmoru je našel na skrivališču Gorskega možička, katerega je žganje omamilo, da ni mogel z mesta. Rudar je zahteval od njega, da mu pokaže, kje je ruda. Gorski možiček se je oprijel rudarjeve roke in prehodila sta vso Peco, rudarju se je zdelo, da sta prišla še celo dalje. Gorski možiček je pokazal rudarju svinec, železo, srebro, zlato in diamante. Ko sta vse prehodila, je rudarja pustil pred rovom in se smejal:

„Neumen si bil, da se nisi polastil mojega pasu v času, ko sem bil omoten od vražjega olja. Pokazati bi ti potem moral ne samo svoje zaklade, temveč tudi zunanji dohod do njih, sedaj si pa pasel samo oči, drugače si pa prav tak tepec in siromak, kakor si bil prej!"

Škrat je nato izginil, rudar pa je šel domov. Našel pa ni več svojih ljudi, ne svojega doma, ker je bil tristo let pod zemljo.

LESLIE CHARTERIS

Zakaj molčiš, tetka Paula?

Grace Daney je bila visoka in grajena kot grški kip ter poročena. Celo Kleopatra bi ji zavidala njene oblike. Rekla je, da je prišla iz Kalifornije in da je pismeno najela privatnega detektiva, Lestera Britta, da ugotovi, zakaj ji tetka ne odgovarja na pisma. Prejšnji dan je prispela v New York, detektiv pa ji ni dal nobenih pojasnil. Obnašal se je zelo nevsakdanje; bil je silno razburjen. Bila je v nepoznanem kraju in po vseh teh neuspehih ji ni preostalo drugega, kot da potrka na vrata človeka, čigar ime je jamčilo, da bo ob vsakem času, podnevi ali ponoči, pomagal ljudem v nesreči. Gotovo ste že uganili, kdo je to — Simon Templar, Svetnik, Robin Hood dvajsetega stoletja.

„Tetka Paula Larsen je vdova. Ima jih že čez osemdeset. Živi v sanatoriju Wandram", je ženska pripovedovala Svetniku. „Mož ji je v banki zapustil večjo vsoto denarja in tako vsak teden prejema rento."

„Od kdaj jo že poznate?"

„Stanovali smo skupaj, dokler nisem pred dvema letoma spoznala svojega moža, Charlesa. Ali ste že slišali zanj? Bil je velik igralec, dokler niso začeli z zvočnim filmom. Tetka ga ni mogla videti. Zdelo se ji je, da je prestar zame. Zaklela se je, da me ne pogledala, dokler se ne ločim. Pisala sem ji pred enim mesecem, toda odgovora nisem dobila."

„Torej ste se ločili?" je vprašal Svetnik.

„Ne, ampak se nameravam."

„Zakaj ste najeli privatnega detektiva?"

„Ne vem točno. Toda čutim, da s tetko nekaj ni v redu!"

„In kaj vam je on rekel?"

„Naj pustim vse skupaj pri miru."

„Potem nam ne preostane nič drugega, kot da od njega zahtevamo podrobnejša pojasnila."

Svetnik je prijel Grace pod roko in odšla sta ven. Na ulici se je nenadoma odtrgala od Svetnika in zgrabila za ramena moškega, ki je opazoval izložbo in jima kazal hrbet.

„Zasleduješ me, Charles? Kdaj si prišel v New York?"

„Včeraj, z istim vlakom kot ti. Bi lahko govorila na samem, draga?"

„Ne, med nama je končano. Poleg tega sem z nekom zmenjena. Če mi boš še naprej sledil, te bom prijavila policiji."

Poskušal jo je zadržati, takrat pa ga je zadela Svetnikova pest. Kot pokošen je padel na pločnik. Templar in žena sta stopila v taksi, ne da bi se ozrla.

ooo

Pisarna detektiva Lestera Britta je bila v tretjem nadstropju enega izmed nebotičnikov Manhattana. Grace je stopala naprej, ker je že poznala pot. Vstopila je, ne da bi potrkala. Toda še preden je prestopila prag, je vsa bleda in prestrašena odskočila in padla v Svetnikovo naročje. Templar ni bil nikoli proti temu, če ga je objela lepa ženska, toda sedaj ni bilo časa za zabavo. Preko njenih ramen je zagledal Lestera Britta, ki je napol ležal na mizi. Iz hrbta mu je štrlel nožev ročaj.

„Zginiva od tod, dokler naju kdo ne vidi," je Svetnik zašepetal Grace na uho in jo povlekel proti dvigalu.

Iz najbližjega bara je obvestil policijo o umoru, iz previdnosti pa je zamolčal svoje ime in kraj, od koder je telefoniral.

„Kaj pa sedaj?" je drhtela Grace.

„Mislim, da bova pojasnilo našla v sanatoriju Wandam. Pojdiva!"

„Grem mar lahko z vami?"

„Lahko, če mi obljubite, da me boste počakali v avtomobilu!"

ooo

Sanatorij je bil obdan z visokim betonskim zidom. Na vrhu zidu so bili vzidani koščki stekla. Edini vhod je bil skozi mala železna vrata, ki so se avtomatsko odpirala.

„Bodite previdni," je zajecljala Grace in ga poljubila. Ta poljub naj bi mu vlil več poguma in Svetnik se je komaj premagal, da ni stegnil roke in pritegnil Grace k sebi.

Pri vratih sanatorija se je pojavil mršav obraz neke visoke koščene ženske. Bila je bolničarka.

„Koga iščete?" ga je vprašala.

„Doktorja Wandama!"

„Doktor ne utegne."

Svetnik je z nogo odrinil vrata in vstopil:

„Ali moram res ponoviti prošnjo? Kje je doktor?"

„Tukaj," je rekla prezirljivo in odšla po tlakovani stezi proti sanatoriju.

Prehodila sta nekoliko hodnikov, preden je potrkala na težka hrastova vrata. Doktor Wandam je sedel za mizo. Prav nič ni bil presenečen.

„Ta tip me je prisilil, da ga pripeljem k vam, doktor."

„Sedite prosim," je doktor ponudil Svetniku stol. „Zdi se mi, da se še nisva srečala. Ali kaj prodajate?"

„Prišel sem, da bi videl enega vaših pacientov!"

Katera ima prav?

Eno najstarejših, najbolj nespametnih in v mnogih primerih tudi kar najbolj tragičnih sovraštev — čeprav je to morda prehuda beseda, so nesporazumi med snahami in taščami. Tožbe, solze in slaba volja so posledice ostrih besed, ki jih ti dve ženi, ki bi si lahko toliko pomagali, izrečeta v želji, da bi premagali ena drugo. Obstojata pravzaprav dva temeljna vzroka teh večnih nesporazumov. Prvi je v tem, ker je treba deliti ljubezen človeka, ki ga imata obe radi — moža oziroma sina — drugi pa je posledica različnih pogledov na gospodinjstvo in vzgojo otrok.

Najtežje in najbolj boleče je sožitje v takih družinah, kjer je mož edinec in je materi pomenil vse na svetu. Možje, ki so imeli v življenju samo mater — in to takšno, ki jim je vedno popuščala — po navadi niso najboljše osebnosti. Poleg tega taki soprogi iščejo v ženi materine lastnosti — teh pa ponavadi ne najdejo, kajti bistvena razlika med ženo in taščo je prav v različnem pogledu na svet — ta pa je posledica let, ki ju loči. Mlada žena je v takih primerih v kaj nezavidnem položaju.

Problem tašča — snaha ne bi smel biti problem dveh, temveč vsaj treh ljudi. In prav ta tretja oseba — mož oziroma sin — lahko nesporazume najlaže reši, ali pa jih tudi poglobi. Reševanje nesporazumov med taščo in snaho zahteva od obeh „nasprotnic" veliko takta in inteligence, da niti ne govorimo o pogumu, ki je potreben, da lahko z nasmeškom preideta stvari, ki jima sicer niso najbolj po volji. Včasih se tašča in snaha spopadeta tudi na izključno „ženskem bojišču", pa čeprav so ti nesporazumi najbolj nespametni in najbolj ponižujoči. Zagreši jih lahko tudi snaha, ki se postavlja s svojo mladostjo in prikupnostjo, pa tudi tašča, če težko prenaša svoja leta in se boji zime življenja.

Tudi gospodinjstvo je zelo naelektreno področje. Tašče so temeljite, izkušene, mlade pa bi rade na hitro opravile, čas je namreč njihov sovražnik. Gospodinjstvo bi rade mehanizirale, tašče pa jim to včasih zamerijo in jim očitajo nesposobnost. Snahe so marsikdaj zelo nedostopne, zavračajo včasih dragocene nasvete tašč in rade delajo po svoje.

Rojstvo prvega otroka nesporazume med taščo in snaho še poglobi — pa čeprav vsi pričakujejo nasprotno. Obe ženi se začneta boriti za primat in pogostokrat prav trdo trčita naravna pravica neizkušene matere in bogate izkušnje babice, ki ve, kako je treba z otrokom ravnati, da si pridobi njegovo ljubezen.

Snaha bi se morala zavedati, da je dolžna spoštovati ženo, ki je vzgojila njenega moža, pa čeprav je včasih tašča nedostopna in nerazumljiva. Mnogokrat je taka zavoljo tega, ker drugače dojema čas, v katerem živi, ker drugače gleda na njihove želje in navade. Mlada žena pa se mora zavedati tudi tega, da mora biti vzgoja otroka njena dolžnost in da mora malega vzgojiti tako, kot je v skladu z njenimi nazori.

Tašča pa naj ne bi smela pozabiti, da je bila nekoč tudi ona snaha. Nasprotno — poskuša naj se vživeti v čas svojega sina in njegove družine, v njihove želje in navade. In kot je bila ona nekoč gospodarica svojega doma in življenja, naj dovoli, da bosta zdaj to v svojem domu njen sin in njegova žena.

Spomladanska opravila v vrtu

Marec je najprimernejši čas za nove saditve in za prve setve. Vsem VRTNICAM (visokim in nizkim) izkopljemo vsaj pol metra globoke jame, da se korenine zasidrajo čim globlje, ker so tu res varne pred težavami sušnih let. V jame naj pride dračje, ruša, kompost ali vsaj dobra vrtna prst. Naravnost na korenine se ne sme nikoli dati gnoja. Pri vsaki saditvi vrtnic ali drevja sadiko temeljito zalijemo z vodo, ne pa z gnojnico ali z gnojili. Ti dve gnojili sta koristni šele tedaj, ko so rastline že pošteno vraščene. Tudi za okrasno drevje je zdaj čas sajenja. Nekatera grmičja, kot JAPONSKA KUTINA in FORSITIJA, ki prve zacveto, lahko sadimo cvetoče in se zato ne bodo posušila, pač pa bodo naslednje leto precej revna. Zato kaže vse zgodaj cvetoče rastline saditi že jeseni. To velja za trajnice, kot je vrtni VOLČJI BOB, TRAJNI MAK, OSTROŽNIKI, SADRENKA in drugo.

Če smo jeseni vrt prekopali, bomo gredice zdaj samo pregrabili in oblikovali, pa že lahko sejemo. Sedaj pa moramo počakati, da se zemlja osuši. Prve sejemo na prosto tiste rastline, ki vzdrže slano, torej okrogle in svečaste pomladanske REDKVICE, SOLATO BERIVKO, ki je lahko prava berivka ali pa katera od glavnatih sort. Čimprej posejemo tudi korenčnice, torej KORENJE, KORENČEK, PASTRNJAK in ČRNI KOREN, posadimo ČEBULČEK in ČESEN ter ŠALOTKO, pa tudi zgodnji GRAH in druge grahe ter BOB. Kmalu za tem posejemo RADIČ, PESO in vse KAPUSNICE, predvsem ZELJE in OHROVT ter KOLERABICE. Vse setve, ki jih presajamo, sejemo v vrstice, ker je tako laže streči sejankam pri dognojevanju, redčenju ali pri presajanju. Tista semena, ki počasi kalijo, zlasti če je spomlad sušna, pomešamo s hitro klijočimi semeni, npr. s solato ali redkvico.

Sejemo pa tudi v ZAPRTE GREDE, ki smo jih prej otoplili z gnojem, listjem ali s slamo. Vanje pride seme tistih rastlin, ki naj nam zgodaj dajo pridelek, torej GLAVNATA SOLATA od sort maslenke, ledenke in trmoglavke, od kapusnic pa zlasti zgodnje zelje in kolerabica ter zgodnji ohrovt in zgodnja CVETAČA. Obenem posejemo tudi plodovke, torej paradižnik, papriko in jajčevec ter bučo in kumarice. Kdor hoče pridelovati jedilno čebulo enoletno, bo prav tako zdaj posejal seme in sadike posadil v gredico. V zaprto gredo posejemo tudi zeleno zato, ker počasi kali in ker dodela le, če jo posadimo že kot močno rastlino. Tudi setev majarona in bosilke opravimo v zaprti gredi. Od cvetic posejemo v zaprto gredo vse tiste, ki jih zunaj pomori slana, torej cinije, balzamine, kapucine, žametnice, pa tudi tiste, ki imajo dolgo razvojno dobo, npr. ostrožniki, šabojevi nageljni, in pa take enoletnice, ki bi jih radi imeli za seme.

Setev v zaprti gredi pa naj bo vsa v vrsticah, da jih lepše oskrbujemo. Seveda ne bomo cele zaprte grede porabili le za setev, saj zadošča za to že četrtina površine, ostalo pa namenimo za presajanje sejank. Šele s tem se izkaže zaprta greda koristna, saj nam da stasite sadike močnih korenin.

Poskusite!

ITALIJANSKI RIŽ: Potrebno količino najboljšega riža, žličko olja, sol, toplo vodo in rumenjak, nariban sir, sesekljan zelen peteršilj. V kozico denemo olje in riž s soljo, zalijemo ga s primerno količino tople vode in dušimo pokrito pri zelo blagem ognju (da se ne prismodi), približno ½ ure (mešati ga ne smemo), stresemo kožico, če je potrebno, dodamo še vodo. Riž mora biti še trdljav, napol ohlajenemu primešamo 1 rumenjak in sesekljan peteršilj. Pred serviranjem ga potresemo z naribanim sirom.

ZELJNATA SOLATA (FRANCOSKI RECEPT): Zreži zeljnato glavo kot običajno za solato in jo deni v skledo. V ponev zlij olje, kis, precej (5 strokov) s soljo strtega česna, 2 sesekljani sardelici, sol, poper. Vse to nekajkrat prevri in z vročim polij zelje, premešaj, dodaj 2 žlici sesekljanega zelenega peteršilja in mrzlo serviraj.

Ko začnejo letati molji

Komaj se spomladi zrak malo segreje, že začno letati molji v strah in trepet gospodinj, ki vedo, da pred to nadlogo ni varnega prav nič, kar je iz volne, krzna; niso varni klobuki, perje, žima in podobno.

V marcu, včasih tudi že prej vidimo, kako letajo po zraku moljeve samice, ki iščejo primernega mesta, kamor bi lahko znesla jajčeca. Ker se moljeve ličinke hranijo le z živalskimi dlakami, so jim najbolj všeč volnene pletenine, krzno in podobno, posebno še, če se jih držijo mastni madeži.

Ko so samice našle ugodna tla, zležejo približno 200 komaj vidnih jajčec. Iz teh se čez nekaj časa razvijejo ličinke, ki so silno požrešne in žro kar naprej vse, kar imajo okrog sebe. Prav te ličinke naredijo vso škodo in ne molji, kakor navadno nekateri napak menijo. Škoda je včasih nepopravljiva, saj je taka objedena mesta težko prikriti ali popraviti, posebno na dragocenih krznih, oblekah in klobukih.

Iz ličink, ki se, ko dorastejo, zabubijo v vataste mešičke, se razvijejo molji in mlade samice zležejo nova legla jajčec. Potomstvo ene same samice pri štirih rodovih, ki so navadno v enem letu, doseže fantastično število: 470.000 moljev! Takšno število ličink pa požre skoraj petdeset kilogramov volne. Zato nam lahko že nekaj samic naredi med garderobo precejšnjo škodo.

Ker zležejo moljeve samice toliko jajčec, je razumljivo, da se ta molja zalega lahko zelo razmnoži, če je pravočasno ne uničimo. Zato je začetni boj proti moljem najuspešnejši, težji pa, če so se molji že razmnožili. Uničevanje moljev pa ni tako lahko. Najraje letajo in iščejo primerna mesta v mraku ali ponoči, da jih težko opazimo. Samica zaleže jajčeca na skrita, temna mesta, kjer jih niti ne opazimo. Ko jih vidimo, je pravzaprav škoda že storjena, in je reševanje prepozno. Zato je eno izmed pravil, da volnene in krznene stvari večkrat pregledamo, ob sončnem vremenu prezračimo, stepemo in očistimo, posebno mastne madeže. Dobro je, da take predmete, ki prijajo moljem, denemo v polivinilsko vrečo, dodamo pa še katero izmed sredstev proti moljem, nato pa shranimo v omare, da ne more mrčes do njih. Obenem dobro pregledamo tudi omare, posebno še robove in predale po kotih, kjer se v volnenih odpadkih, ki se tu naberejo od volnenih oblačil, prav radi zarede molji.

Mali nasveti

- Če ste juho presolili, nikar ne obupajte, ampak se zatecite k staremu in preizkušenemu sredstvu: olupite krompir in ga skuhajte v juhi! Medtem ko se krompir kuha, se v juhi izgubi vsa odvečna sol.
- Preden hočete očistiti dimnik pri štedilniku — da vam ni potrebno klicati dimnikarja — si roke dobro namilite in pustite, da se milnica na koži posuši. Potem boste zlahka oprali saje z njih.
- Oprano volno zravnate, če jo navijete v dolgo štreno in jo zavijete v vlažno brisaco. Pustite jo tako 12 ur, nato štreno skrbno poravnajte in jo prelikajte preko suhe brisače.
- Neprijeten duh iz kuhinjskega lijaka bo izginil, če bomo vlile v lijak lonec vrele vode, ki smo ji dodale nekaj žlic kisa.
- Miza iz orehovine bo videti kot nova, če jo boste podrgnile z volneno krpo, namočeno v mešanico iz enakih delov olivnega olja, terpentina in kisa.

„Koga?"

„Paulo Larsen!"

„Ste njen sorodnik?"

„Nisem, doktor!"

„Potem vas ne morem pustiti k njej. Starka je preležala gripo in je še vedno slaba."

„Kljub temu bi želel govoriti z njo."

„Dragi moj prijatelj," se je zasmejal doktor. „Kaj bi bilo, če bi vsakega vsiljivca puščali k bolnikom?"

„Grace Daney me je pooblastila, da v njenem imenu obiščem starko," je mirno odgovoril Svetnik.

„Da, spominjam se. Ta mlada dama je včeraj obiskala starko, pa je ni hotela sprejeti. Pustim vas k bolnici pod pogojem, da je ne boste predolgo spraševali."

ooo

Stopnice, po katerih sta se Svetnik in doktor povzpela v prvo nadstropje, so bile spiralno zavite. Doktor Wandam je odprl vrata v neko sobo.

„Kako se počutite danes, gospa Larsen?" je doktor vprašal starko, ki je ležala v postelji.

Svetnik je zagledal slabotno starko, zelo staro, do vratu pokrito z odejo.

„Obisk imate," je dodal doktor.

„Jaz sem prijatelj Grace Daney!" je povedal Svetnik.

„Potem niste moj prijatelj!" je odgovorila starka.

„Grace vas želi videti."

„Toda jaz ne želim videti nje. Zakaj me ne pustite v miru?"

„Ločila se bo od Charlesa."

„Ubogi Charles, verjetno je zelo nesrečen."

„Žal mi je. Saj vidite, da je bolnica izčrpana!" se je vmešal doktor. „Potreben ji je počitek!"

Svetnik se je sarkastično zasmejal in glasno rekel:

„Dvigni se, stara čarovnica! Ali bi raje videla, da pokličem policijo?"

Doktor Wandam je prebledel. Jezik mu je otrpnil v ustih.

„Kaj ... kaj naj to pomeni?" je končno izdavil.

Svetnik je vse postavil na kocko v upanju, da se ni zmotil.

„Koga pa skušate ogoljufati? To ni Paula Larsen! To je neka druga starka!"

„Kje je gospa Larsen?" se je vmešal doktor.

„Verjetno je mrtva. Zatajili ste njeno smrt, da ste lahko spravljali v svoj žep denar, ki ga je prejemala vsak teden iz banke. Dva tisoč dolarjev mesečno ni majhna vsota. V štirih letih sto tisoč. Daj, stara, vstani!"

„On me je prisilil v to," je zajokala starka. „Za denar sploh nisem vedela, niti tega, da bi kdo umrl."

„Ni vas dobro naučil. Paula Larsen je smrtno sovražila Charlesa, moža Grace. Zakaj bi ga potem pomilovala? Tukaj ste naredili napako."

Doktor in starka nista rekla nobene več.

„Starka je umrla. Vi, doktor, ste mislili, da nima nobenih sorodnikov," je nadaljeval Svetnik. „Gotovo ste bili zelo presenečeni, ko je pred mesecem prispelo Gracino pismo. Zatajili ste smrt Paule Larsen zaradi njenega denarja. Mogoče ste jo celo ubili!"

„Ne, jaz nisem tega naredil!" je vzkliknil doktor. „Po pošti je prejela tablico čokolade. Zastrupili so jo. Čokolada je bila napolnjena z arzenikom!"

„Od kod je prispel paket?"

„Iz San Diega!"

„Verjamem vam, da je niste ubili, ste pa zato „odstranili" detektiva Lestera Britta. On je odkril, kaj se je zgodilo, in vas izsiljeval. Ko je prispela Grace, ste se ustrašil, da bo prišla resnica na dan, pa ste se otresli Britta, ker je bil on edini, ki je vedel za to. Ali veste, kaj vas čaka? Električni stol v Sing-Singu, razen če se spomnite česa bolj pametnega," je zaključil Svetnik, se obrnil in odšel.

Ko je prišel na hodnik, je v nadstropju odjeknil strel. Doktor Wandam je našel zase boljšo rešitev.

ooo

„Ali ste videli tetko Paulo?" je v avtu vprašala Grace.

„Ne!"

„Kaj se je zgodilo, Simon?"

„Ste bili kdaj v San Diegu?"

„Zelo pogosto. Tam imam prijatelje."

„In Charles?"

„Tudi on!"

„Pogovoriva se z njim. Le kje se je nastanil?"

„Vedno gre v hotel Selwin."

Čez pol ure ju je vratar pripeljal pred Charlesovo sobo.

„Charles, jaz sem, Grace! Odpri!"

Ključavnica je škrtnila in pri vratih se je prikazal Charlesov nasmejani obraz. Smeh pa ga je brž minil, ko ga je že drugič v tem dnevu zadela pest Simona Templarja — Svetnika.

„Vi ste Pauli Larsen poslali čokolado, napolnjeno z arzenikom," je rekel Svetnik in preko njegovega telesa vstopil v sobo. „Po kalifornijskih zakonih možu pripada polovica ženinega premoženja. Prestrašili ste se ločitve, pa ste pohiteli in prej ubili starko, da bi se tako dokopali do polovice ženinega imetja."

„Naj pokličem policijo?" je vprašala Grace.

„Kakor želite," je odgovoril Svetnik in si iz steklenice na mizi napolnil kozarec z whiskyjem.

za oddih in razvedrilo

točno opoldne

NADA GABOROVIČ

Begunec je prvikrat za hip postal in globoko zajel sapo. Kajti zdaj je bil begunec. Tega se je zavedal že takrat, ko je zapustil mesto in je občutil strah, ker mu je nemški stražar skrbno in natančno pregledoval prepustnico. Ni pa še vedel, ali beži pred strahom ali pred negotovostjo, da bo nekega dne odpovedal.

Zazdelo se mu je, da sploh ni več presledka med udarci srca, in ker je bil zdravnik, se je zbal, da bo zdaj zdaj udarilo poslednjikrat gori v vratu in zatem za zmerom utihnilo. Skrčil je roke v pest in se ozrl kvišku. Visoko nad skalovjem je krožila ptica enakomerno, preudarno, kot bi imela na razpolago večnost. Meni pa, je pomislil, so naročili, naj še danes dopoldne najdem ranjence in jim pomagam. Nihče ne sluti, kje so, toda za nobeno ceno se ne sme razvedeti. Koj ko bodo pri močeh, jih je treba spraviti v pristanišče in na ribiško barko.

Začutil je zavist. Ko bi lahko bil tudi sam tamle gori, je zaželel, nihče bi ne mogel do mene, ne bi bil begunec, ki ima pri tem še nalogo, da pomaga, ne da bi pomišljal.

Potegnil si je z rokavom čez znojno lice. Zdelo se mu je, da je grobo platno suknjiča ranilo njegovo negovano polt. Razdraženo je pomislil, da je bil še včeraj na kavi pri nemškem mestnem poveljniku in mu je pripovedoval o svojih poskusih z živalmi. Nemec se je drobno nasmehnil in pripomnil, da ljubi pogumne odkrivalce neznanih področij — in pri tem mu je trepetalo nekaj nenavadnega v glasu.

Morda imam zato zdajle občutek, da bežim, da sem na begu in da me zasledujejo, se je vznemiril zdravnik. Do zdaj nisem okleval, toda do zdaj mi tudi niso zaupali tako naporne naloge. Poiskati, kar je nedvomno skrbno skrito na vrhu, pomagati brez torbe, ki je ne smem nositi, da ne zbudim pozornosti — pri tem pa še Nemčeva pripomba.

Vrgel je poslednji pogled v nebo, k ujedi, ki se je prepustila zračnim tokovom, da so jo nosili. Nato se je zazrl v greben pred seboj, na ozke police med skalovjem, z ožuljenimi nogami zagrabil nov korak in se ni maral ozreti. Vedel je, da je globoko spodaj mesto, ki mu je prirastlo k srcu kljub nevšečnostim, na katere je naletel, kar se je priselil v te skalnate predele, med ljudmi, katerih jezik mu je še zdaj povzročal preglavice, pa jim je stal ob strani, odkar so Nemci zasedli obalo in otoke. In ljudem, kako prijeten občutek, se je zdelo samo ob sebi razumljivo, da je njihov, da pripada vsem težavam, s katerimi se vse pogosteje srečujejo, čeprav je prišel iz dežele, o kateri so slišali, da je na strani Nemcev.

Prihajali so k njemu, bolni in zdravi; prvi, da bi našli zdravje, drugi po sporočila, napotke ali da bi se nemoteno posvetovali pri njem. Tako kot včeraj. O prvem mraku so pričeli kapljati v čakalnico sami mrki možje s kmečkimi torbami čez ramo, bil jih je že vajen, ko so se pomenkovali, in medtem ko je mešal zdravila, so mu udarjali v uho odlomki zgodbe, zaradi katere je zdaj na nevarni poti, s katere morda ni vrnitve.

Letalo, ki so ga Nemci opazili, trije padalci za zvezo s partizani v teh odročnih grških skalah, nato lov za njimi po bližnjih vaseh, in končno boj med hišami, žalostinka, katere zvoki parajo ušesa, kmetice, oblečene v bele srajce, z vezenimi rutami na glavah, čudna, pretresljiva vrsta žalovalk, ki bodo morda bele rute že pod večer morale zamenjati s črnimi; nato vožnja po debri, ki je tako ozka, da je cesta po njej bolj steza, in se je odprt tovornjak z letalci in ujetimi kmeti komaj počasi premikal naprej, poskakujoč po pragovih, ki so jih naredili težki domači vozovi. Ranjeni vodja letalske trojke je zagozden med voznika in Nemca, ki si otira čelo, zadaj sta še dva stražarja, pod kolovozom rohni potok, nič trave, samo skalovje, ostri zavoji, ranjenec nenadoma pritisne z boso nogo na voznikov čevelj, pritiska jo divje, vse bolj divje na plin, sili jo, da počenja, česar bi ne smela, tovornjak se sunkovito požene, stresa se ko ranjena zver, zahrope; se vzpne in zasuka, vse je le trenutek, droben hip, prepadenost je treba izkoristiti, vozilo se ustavi ob skalnati steni in v naslednjem trenutku ima Anglež v rokah orožje, voznik in stražar se nagneta naprej zadeta, letalec je zunaj, zadaj so kmetje opravili z drugima dvema, nekaj je od udarca ranjenih, treba je ukrepati naglo, zdravi pomagajo ranjenim in enega pošljejo v mesto, da poišče zdravnika in pomoč. Drugi se izgubijo v skalovju in zdaj so nekje tod naokoli, treba jih je najti.

„Treba jih je najti," je rekel včeraj najbolj kosmat kmet, ki je v resnici umetnik, bori pa se na najbolj nevarnih področjih in polaga mine. Zdravnik mu ne more ugovarjati, dobra prijatelja sta že vsa leta, treba jih bo pač iskati.

Toda včeraj zvečer, že precej pozno ponoči, ko je pil pri nemškem komandantu kavo, se mu vse ni zdelo več tako enostavno kot doslej. Komandant ni niti z besedo omenil dogodka, čeprav je sodil k njegovim zadevam in ni bil brez pomena.

Ura. Dve uri. In tretja. Greben je še zmerom daleč, kot je bil prvo uro. Vročina bo še hujša, je nejevoljno pomislil zdravnik, skale bodo vrele, obraz mi bo ožgalo, izsušen sem ko mumija; do vrha, kjer moram iskati, še zlepa ne dospem. Pod vrhom so brezna, primerna za skrivališča, hladna in dostopna samo dobrim plezalcem. Gotovo so rešenci spravili letalce in druge ranjence tja pa zatem odšli vsak na svojo stran. Kajti v vasi se ne smejo vrniti.

Edini zvok v vrelini poznega dopoldneva: tiktakanje ure. Človeka spomni marsičesa, najbolj pa časa, ki je minil od tedaj, ko je legel v telo neprijeten občutek, da je pot negotova, občutek, ki se ga ne znebiš in te razkraja.

Pognal se je na polico in zgoraj sedel. Komaj da je opazil, kako si je precepal suknjič na hrbtu in se ranil po golih nogah. Bolečine ni čutil, saj ni čutil razen žeje ničesar več, sonce se je spremenilo v žarečo, pekočo oblo, ki ni izpustila nobenega prostorčka med skalami, vse je spreminjala v razbeljeno dno ponve.

Vedel je, da je brez pomena takole izgubljati čas. Edino, kar mu je preostalo, je bila pot naprej. Čisto brez njegove volje se mu je vrinila misel, da so vsi trije padalci preplezali prav to razdaljo, in to ponoči, ranjeni, utrujeni, ker so morali, če so se hoteli nekako le izmazati. Morda bi jim bilo v ujetništvu laže, pa je eden od njih tvegal in nato so nadaljevali pot.

In iznenada je občutil težo begunstva in se je naglo vzdignil. Prav tedaj je zaslišal lajež.

Vedel je, kaj to pomeni. Šli so za njim. Komandant mu ni verjel. Ves čas so mu sledili s psi, da bi jih pripeljal k ubežnikom. Ni se jim mudilo, puščal je razločno sled izurjenim krvniškim živalim; zdaj, ko se bliža koncu poti, so pse izpustili, da jim ne uide.

Pogledal je naokrog. Sivo zlato skalovje, kamor nese oko. Razpotegnjeno do obzorja, do morja, visoko gori še zmerom kroži ujeda. Nemškim psom ne ubežiš.

Nenadoma je bil čisto miren. Pognal se je naprej, ni več mislil na nič, tudi na zdravila ne, ki jih je nosil s seboj. Sama sreča, da je stekleničke opremil z napačnimi imeni, kakor zmerom, kadar je šel po takih poteh izven mesta. Toda bržkone mu zdaj to ne bo kaj prida pomagalo.

Čeprav ga je telo bolelo zmerom bolj, kolikor bolj je čutil bližino psov, je brez obotavljanja hodil svojo pot. Znojil se ni več, telo je bilo izcejeno, osušeno do zadnje kaplje vode, živela je le še zavest, da hropejo psi tik za njim, potem pa je sprevidel, da hrope le sam.

Tako je dospel do konca razžarjene skale, ki je posrkala vrelino opoldanskega sonca, in obstal. Kot odrezano se je skalovje nehalo. Pod njim je bila dolinica, greben se je prevesil navzdol in po tem je spoznal, da je dospel do vrha. Hkrati pa je sprevidel, da zdaj ne bo časa, da poišče ranjence. *(Nadaljevanje prihodnjič)*

anekdote

Alexandre Dumas sin je v gledališču opazil, kako je neki moški gledalec zaspal ob uprizoritvi Soumetovega dela. Dumas pokaže avtorju tega gledalca in v šali reče:

„Vidiš tistega reveža, ki spi! To je posledica vtisa, ki ga je tvoje delo napravilo nanj."

Naslednjega dne so v istem gledališču igrali Dumasovo komedijo. Dumas je stal ob vhodu v parter in gledal po dvorani. V tem trenutku ga nekdo potreplja po rami. Za njim je stal Soumet in mu škodoželjno kazal na človeka, ki je nedaleč od njiju mirno spal.

„Poglej, dragi Dumas, tudi ob tvojih komedijah se lahko sladko spi."

Dumas sin pa meni:

„Motiš se, prijatelj, to je sinočnji gledalec, ki se še ni zbudil!"

OOO

Victor Hugo je odšel na premiero slabe drame nekega svojega znanca z namenom, da bi jo izžvižgal. Toda predstava je potekla brez motnje. Ko so ga prijatelji vprašali, zakaj ni držal besede, jim je Hugo hudomušno pojasnil:

„Avtor je bolj zvit, kot sem si mislil. Nikakor ga nisem mogel izžvižgati, ker sem moral ves čas zehati!"

izberite tudi vi!

- Giovanni Verga: **ČRNI KRUH** in druge novele o kmečkem življenju, 296 str., pl. 34 šil.
- Ilias Venezis: **BEG**, roman iz Grčije med drugo svetovno vojno, 276 str., ppl. 24 šil.
- David H. Lawrence: **SINOVI IN LJUBIMCI**, ljubezenski roman, 492 str., pl. 112 šil.
- Hans Kades: **S SVOJIMI OČMI**, roman iz življenja zdravnikov, 288 str., pl. 56 šil.
- Branka Jurca: **STEKLENI GRAD**, zbirka krajših spisov, 176 str., ilustr., ppl. 24 šil.
- Jože Javoršek: **SREČANJA**, zapiski o srečanjih s kulturnimi delavci in umetniki, 236 str., il., ppl. 36 šil.
- Anton Ingolič: **TAM GORI ZA HRAMOM**, zbirka novel, 248 str., pl. 38 šil.
- Henry James: **AMERIČAN**, roman o doživetjih bogatega Američana v Evropi, 356 str., ppl. 34 šil.
- Paul Herrmann: **MED NOČJO IN JUTROM**, zapiski o odkrivanju sveta, 432 str., slik. priloge, ilustr., pl. 86 šil.
- Jack London: **HČI SNEGA**, roman o ljudeh na Aljaski, 176 str., kart. 22 šil.
- Dane Debič: **BREZ MILOSTI**, roman iz zadnje vojne, 256 str., pl. 19 šil.
- Ivan Bratko: **VROČI ASFALT EVROPE**, zapiski iz druge svetovne vojne, 168 str., pl. 24 šil.

Posamezne knjige lahko naročite v knjigarni

„naša knjiga", celovec, wulfengasse

ERIK ZETTERSTRÖM

ukradli so mi avto

Pustil sem avto pred hišnimi vrati in odšel gor kosit. Po kosilu sem pogledal skozi okno. Avta ni bilo več. Niti najmanjši madež olja ni ostal po njem. Zelo sem se razburil, kajti avta mi doslej niso še nikoli ukradli. Imel sem občutek, kot da me je zapustil drag prijatelj. Nenadoma je bilo vse tako prazno. Poklical sem policijo in rekel:

„Ukradli so mi avto!"

„Pridite k nam!"

„Da, seveda bom prišel k vam, toda ali ne bi bilo bolje, da bi si zadevo zabeležili kar po telefonu. Tako bi ga lahko začeli takoj iskati."

„Pridite k nam!"

Na policijski postaji je sedel stražnik in pisal z enim prstom na pisalni stroj. Ob tem sem pomislil, zakaj se naši stražniki ne nauče pisati na stroj z več prsti. Avtomobilski tat je lahko že 283 kilometrov daleč, preden takle stražnik z enim prstom do konca napiše poročilo. Povedal sem jim vse potrebno o avtu in o sebi. Zlasti o sebi sem povedal toliko, da sem imel občutek, da sem jaz tisti, ki bi ga bilo treba izslediti in ne tat mojega avtomobila. Obljubili so mi, da bodo avto poiskali.

„Ali bi bilo mogoče do torka?" sem vprašal. „Takrat bi rad odpotoval." Policija je obljubila, da bo storila vse, kar je v njeni moči, čeprav mi ne more z gotovostjo obljubiti, da bo avto do torka nazaj.

Številko avtomobila so sporočili vsem stražnikom po mestu. Avta kljub temu nisem dobil nazaj. Spet sem poklical policijo in rekel:

„Gre za avto, ki so mi ga ukradli."

„Pridite k nam!"

„Že, že, toda rad bi samo vedel, ali ste ga že našli."

„Pridite k nam!"

Obiskal sem torej ponovno policijsko postajo. Povedal sem jim še več o avtomobilu in sebi in obljubili so mi, da se bodo lotili zadeve s še večjo vnemo. To pot je pisal stražnik na pisalni stroj z dvema prstoma, kar je bil dokaz, da bodo poslej tatvino mojega avtomobila raziskovali še bolj pročično in po modernejših metodah.

Minevali so dnevi in avta še vedno ni bilo. Poklical sem zavarovalnico in jih vprašal, kako si predstavljajo zadevo. Menili so, da mi bodo dali nov avto, če tega v štirinajstih dneh oblast ne najde. Toda kaj takega da se jim doslej ni pripetilo še pri nobeni stranki. „Ne," so rekli spodbudno, „navadno je avto v enem tednu nazaj. Najdejo ga v kakem jarku. Potem ga po svojih najboljših močeh zakrpamo. Glavno pri tem je, da človek ne izgubi smisla za humor. Tak kot prej pa avto seveda ni nikoli več, jasna stvar."

Vprašal sem jih, če vedo, kje je ta jarek. Če mislijo kakšen jarek v bližini ali zgoraj za polarnim krogom. „To je različno," so rekli, „enkrat smo našli avto v jarku na Finskem, drugič spet je ležal avto v norveškem jarku. Sicer pa sploh ni gotovo, da avto leži v jarku. Nekoč smo našli avto v leseni baraki gori v okraju Gotland. Nekdo ga je preuredil v lesno žago. Lastnik avtomobila je pač prevzel žago in z donosnim podjetjem kmalu obogatel. Izplačal je do konca vse obroke za avto, kar se mu sicer zlepa ne bi posrečilo."

„Ali se šalite z menoj?"

„Da, šalimo se. Lastnik avtomobila v vašem položaju je potreben vseh mogočih izpodbud."

Sem in tja sem poklical policijo in ji rekel nekaj izpodbudnih besed. Predlagal sem jim med drugim, naj pošljejo nekaj ljudi pogledat v finske in norveške jarke in še koga v lesene barake v okraj Gotland.

Napočil je že osemnajsti dan in mojega avta še niso našli. Tedaj je zazvonil pri meni doma telefon in oglasil se je ženski glas:

„Ali ste vi tisti gospod, ki ima avto?"

„Ne, nobenega avta nimam. Imel pa sem enega."

„Veste, gospa Johansonova sem. Imam mlekarno v ulici Tavastgata. Radovedna sem, koliko časa bo vaš avto še stal pred mojo prodajalno. Dela mi senco v oknu, veste! Najmanj osem dni že stoji tukaj!"

Šel sem osebno v ulico Tavasgata in odpeljal avto. Zadeva je bila s tem rešena.

Kadar mi bodo spet ukradli avto, bom prijavil tatvino v stockholmskih mlekarnah. Bil sem spotoma tudi na policijski postaji in sem jim sporočil, da je avto spet doma; končno se jih spodobi obvestiti o tem. Mojo izjavo so natipkali samo z enim prstom, kar mi je dokazovalo, da je delo na policiji po napornem iskanju mojega avtomobila spet prešlo v normalen tek.

Avstrijski dogodki

Spet osporavana razsodba

Pred dunajskim porotnim sodiščem se je pred nedavnim spet odvijal proces proti dvema obtožencema, ki sta bila obdolžena sodelovanja pri dinamitskih atentatih v zvezi z Južno Tirolsko. Sodišče je oba obtoženca oprostilo s podobno argumentacijo, kakor se je to zdaj že večkrat zgodilo pri podobnih procesih, namreč da krivda ni kriminalnega marveč političnega značaja. Razsodba, ki je tudi v avstrijski javnosti močno osporavana, je razumljivo najbolj razburila duhove v Italiji ter je italijanski tisk v tej zvezi zapisal, da izid procesa naravnost poziva k uporabi dinamita pri reševanju južnotirolskega vprašanja, zato je italijanski veto proti sprejemu Avstrije v EGS povsem upravičen, hkrati pa so bila s tem onemogočena tudi nadaljnja resna pogajanja o ureditvi problema Južne Tirolske. Kot „zgrešeno" pa je razsodbo dunajskega sodišča označilo celo glasilo južnih Tirolcev „Dolomiten".

Podražitev letalskega prometa

S 1. aprilom bo pri AUA (avstrijska letalska družba) začel veljati poletni vozni red, za katerega je značilno, da se bo število tedenskih poletov v vzhodne države nekoliko skrčilo, v zahodne dežele pa nasprotno povečalo. Dnevna zveza med Celovcem in Dunajem čez Graz bo po novem voznem redu naslednja: odhod iz Celovca ob 8.40 uri in prihod na Dunaj ob 10.15 uri; odhod z Dunaja ob 19.35 uri in prihod v Celovec ob 21.20 uri. Z novim voznim redom pa bo AUA uvedla tudi nove tarife v domačem prometu, in sicer se bodo cene tako v potniškem kakor tudi v tovornem in poštnem prometu zvišale za 12 odstotkov. Na primer je polet iz Celovca na Dunaj doslej stal 310 šilingov, od 1. aprila naprej pa bo za isti polet treba plačati 350 šilingov.

Mali obmejni promet

V okviru malega obmejnega prometa med Koroško in Slovenijo bodo s 1. aprilom stopile v veljavo nekatere spremembe. Na mejnih prehodih pri Libeličah v občini Suha in pri Ravnjaku v občini Bistrica nad Pliberkom bo prestop meje v času od 1. aprila do 30. septembra mogoč od 7. do 20. ure, v času od 1. oktobra do 31. marca pa od 8. do 17. ure.

Zaloge Hitlerjevih znamk

Državna tiskarna na Dunaju namerava v bližnji prihodnosti prodati kakih 42 milijonov komadov znamk iz časov nacističnega nemškega rajha, ki so jih svoječasno tiskali na Dunaju, vendar vsled propada rajha niso več prišle v promet. Pri filatelistih in zlasti pri trgovcih z znamkami je ta vest razumljivo vzbudila največje zanimanje, saj bi iz take prodaje prav lahko nastale najrazličnejše špekulacije z znamkami. Po drugi strani pa je prizadeti tiskarni veliko na tem, da s prodajo znamk dobi povrnjene vsaj stroške, ki jih je imela s tiskanjem in ki gredo v milijone šilingov.

RADIO PROGRAM

AVSTRIJA

1. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.15, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 6.00 Pozdrav — 6.40 Jutranja opazovanja — 7.10 Včeraj zvečer v svetu — 7.20 Jutranja telovadba — 8.10 Jutranja glasba — 8.45 Dobrodošli z novicami — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Roman v nadaljevanjih — 11.15 Opoldanski koncert — 13.00 Slavni dirigenti, slavni orkestri — 14.15 Lepi glas — 14.45 Mednarodne gospodarske vesti — 15.00 Več učenja, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.10 Kulturna poročila — 18.00 Mladinska redakcija — 18.30 Pregled večernega sporeda — 22.10 Šport z vsega sveta.

Sobota, 23. 3.: 6.09 Agrarna politika — 6.14 Vesele melodije — 6.45 Vesele melodije — 7.30 Jutranja glasba — 8.20 Jutranja glasba — 9.00 Smeh spada k oliki — 13.00 Mali koncert — 13.30 Tehnični razgled — 13.45 Iz opernega sveta — 14.30 Literarna delavnica — 17.10 Kritično osvetljeno — 18.00 Evropa poje: Nemčija — 18.45 Pesmi in balade — 19.20 Oddaja zveznega kanclerija — 19.45 Hömbergov kaleidofon — 21.00 Poti v noči — 22.20 Jazz.

Nedelja, 24. 3.: 6.05 Vesele melodije — 7.05 Vesele melodije — 8.05 Včeraj zvečer v svetu — 9.10 Satirična oddaja — 9.40 Panonski ples — 11.00 Koncert dunajskih filharmonikov — 13.05 Dobrodošli z novicami — 13.15 Stališče — 13.30 Operni koncert — 15.00 Koncert — 16.30 Križem skozi svet, križem skozi čas — 17.05 Pomembni znanstveniki — 17.45 Kako nastajajo knjige — 18.00 Pozdrav pomladi — 19.10 Mojstri tričetrtinskega takta — 20.00 „Raztrgani", opera — 22.20 „Srečanje Mesec".

Ponedeljek, 25. 3.: 6.05 Odkrito povedano — 9.00 Za prijatelje glasbe — 17.15 Knjiga tedna — 18.45 Šansoni — 19.45 Posebej izbrano — 20.00 Zabavna glasba — 21.30 O tem lahko govorimo.

Torek, 26. 3.: 6.05 Preden odidete — 6.09 Kratko in jedrnato — 9.00 Za prijatelje glasbe — 17.15 „Vdova komponista" — 17.30 Znanje časa — 18.45 Pesmi o smrti — 19.45 Posebej izbrano — 20.00 Spectrum Austriae — 21.00 Robert Stolz dirigira.

Sreda, 27. 3.: 6.05 Odkrito povedano — 9.00 Za prijatelje glasbe — 17.15 Avstrijska pesnica Erika Mitterer — 17.30 Iz raziskovalnega dela visokih šol — 18.45 Šansoni — 19.45 Posebej izbrano — 20.00 Mojstrska dela 20. stoletja — Kriminalna igra.

Četrtek, 28. 3.: 6.05 Preden odidete — 6.09 Oddaja delavske zbornice — 9.00 Za prijatelje glasbe — 17.30 Iz raziskovalnega dela visokih šol — 18.45 Pesmi — 19.45 Posebej izbrano — 20.00 So v Avstriji potrebne nove visoke šole — 21.00 Dvakrat dve je pet — 21.30 „Nedeljski pesniki" — 22.15 Srečanje v pogovoru — 22.45 Knjige znanja.

Petek, 29. 3.: 6.05 Nobeden ne bo zmagal — 6.09 Oddaja delavske zbornice — 9.00 Za prijatelje glasbe — 17.15 Egon Erwin Kisch, 20-letnica smrti — 17.30 Mednarodna radijska univerza — 18.45 Šansoni — 19.45 Posebej izbrano — 20.00 „Krivoverci", slušna igra — 20.50 Mali večerni koncert — 21.15 Glasbene šarade — 22.15 Kriminalna igra.

REGIONALNI PROGRAM

Poročila: 5.00, 5.50, 6.30 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.40 Jutranja razmišljanja — 5.45 Kmetijska oddaja — 6.05 Jutranja telovadba — 8.20 Glasba — 9.00 Šolska oddaja — 10.05 Šolska oddaja — 11.30 Kmetijska oddaja — 11.45 Za avtomobiliste — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.05 Objave, pregled sporeda — 13.45 Opoldanski koncert — 14.15 Slovenska oddaja — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Koncert po željah — 18.00 Razgledi po deželi — 18.15 Odmev časa — 18.45 Šport — 18.55 Lahko noč otroci — 23.10 Ogledalo poročil.

Sobota, 23. 3.: 5.05 Godba na pihala — 7.55 Domači vrt — 8.10 Zveneč jutranji pozdrav — 8.20 Iz operete „Lepa Galateja" — 11.00 Naša lepa domovina — 14.20 Kjer prepevajo, tam ostanemo — 15.00 Koroški roman — 15.30 Koncert po željah — 17.10 Muziciramo — 18.00 Za delovno ženo — 18.45 Kulturno-politične perspektive — 20.10 Moški magazin — 21.20 Je le trobentar — 22.10 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 24. 3.: 6.35 Ljudske viže — 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Nedeljsko jutro brez skrbi — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.05 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.20 Opoldanski koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Koncert po željah — 16.00 „Judje", veseloigra — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Pregled koroškega tiska — 18.20 Alfred Scholz igra tango — 18.30 Koroški portret — 18.45 Pridite in pojte — 19.00 Nedeljski šport — 20.05 Kaj menite vi, gospod Farkas — 20.40 „Valčkov kongres" — 21.35 Melodije iz musiclov.

Ponedeljek, 25. 3.: 5.05 Godba na pihala — 8.10 Zveneč jutranji pozdrav — 9.30 Dom in šola — 11.00 Ljudska glasba — 14.00 Ženska oddaja — 15.00 Ura pesmi — 15.30 Otroška ura — 17.10 Sredozemski zvoki — 19.15 Statistika v psihologiji — 20.10 „Steno ob steni", slušna igra — 21.30 Mali večerni koncert — 22.10 Sodobni avstrijski skladatelji.

Torek, 26. 3.: 5.05 Godba na pihala — 8.10 Zveneč jutranji pozdrav — 8.20 Ljudske viže — 9.30 Zabavna glasba — 11.00 Muzikanti, zaigrajte — 14.00 Iz deželnega prosvetnega programa — 15.00 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 17.10 Hladna plošča, vroče servirana — 18.00 Koroško visokošolsko pospeševanje — 19.15 Moški zbori — 20.10 Orkestralni koncert — 22.10 Povabilo na ples.

Sreda, 27. 3.: 8.10 Zveneč jutranji pozdrav — 8.20 Ljudske viže — 9.30 Iz umetnosti in znanosti — 11.00 Veselo skozi dolino — 14.00 Posebej za vas — 15.30 Otroška ura — 17.10 Mojstrski orkestri — 18.00 Kulturna prizma — 19.15 Na obisku pri koroških pihalnih godbah — 20.10 Glasba zate — 21.00 Za prijatelja planin — 21.15 Duhovni obraz pokrajine — 22.10 Pogled k sosedu: Madžarska.

Četrtek, 28. 3.: 5.05 Ljudske viže — 8.10 Zveneč jutranji pozdrav — 8.20 Glasba, ki se nam dopade — 9.30 Na koroški planini — 11.00 Plesi in pesmi s starega Dunaja — 14.00 Posebej za vas — 15.00 Ura pesmi — 15.30 Strukturne spremembe v modernem pesništvu — 15.45 Koroški avtorji: Werner Kofler — 18.00 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev — 19.15 Veselo in zabavno — 20.10 „Domovina je močnejša", slušna igra — 21.30 Zveneča alpska dežela — 22.10 Pesem prerije.

Petek, 29. 3.: 5.05 Ljudske viže — 8.10 Zveneč jutranji pozdrav — 8.20 Vedno spet jih radi poslušamo — 9.30 Evropska zborovska glasba — 11.00 Ljudska glasba — 14.00 In ljudje so tako prijetni — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Glasba za mladino — 17.10 Glasba za konec tedna — 18.00 Koroška avto- in motorevija — 19.15 Veselo zaigrano — 20.10 Europareport — 21.00 Diletto musicale — 22.10 Plesna glasba — 23.15 Ljudska glasba sosedov: Madžarska.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 23. 3.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 14.00 Plesne skladbe iz „Novih akordov".

Nedelja, 24. 3.: 7.30 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 25. 3.: 14.15 Poročila, vreme, objave, pregled sporeda — Za našo vas — 18.00 Dober večer našim malim poslušalcem.

Torek, 26. 3.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Športni mozaik — Koroški kulturni pregled.

Sreda, 27. 3.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 28. 3.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Solistična glasba — Stari izreki v novi obleki.

Petek, 29. 3.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh — Iz ljudstva za ljudstvo.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Svetujemo vam — 6.00 Napotki za turiste — 6.50 Danes za vas — 7.00 telesna vzgoja — 8.00 Pregled sporeda — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Prireditve dneva in pregled sporeda — 13.10 Obvestila — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Komentarji — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.10 Obvestila — 19.15 Glasbene razglednice — 22.00 Pregled sporeda za naslednji dan — 23.05 Literarni nokturno.

Sobota, 23. 3.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Radijska šola — 9.25 Z našimi ansambli — 9.45 Iz albuma skladb za mladino — 11.15 Kar po domače — 12.40 Popevke iz studia 14 — 14.05 Od melodije do melodije — 15.45 Naš podlistek — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Igramo beat — 18.15 Pravkar prispelo — 18.50 S knjižnega trga — 19.15 Godala v ritmu — 20.00 Tekmovanje ansamblov — 21.00 Za vsakogar nekaj — 21.30 Iz fonoteke radia Koper — 22.10 Za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 24. 3.: 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Radijska igra za otroke — 8.43 Nekaj skladb za najmlajše — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.25 Pesmi borbe in dela — 10.45 Nedeljski mozaik lepih melodij — 11.50 Pogovor s poslušalci — 12.10 Voščila — 13.15 Iz operetnih partitur — 13.40 Nedeljska reportaža — 14.00 Glasba ne pozna meja — 14.35 Humoreska tedna — 14.50 Pianist Borut Lesjak — 15.05 Nedeljsko športno popoldne — 17.05 Pojo znameniti operni pevci — 17.30 Radijska igra — 18.40 Iz solistične glasbe — 20.00 Zabavna glasbena oddaja — 22.15 Serenadni večer.

Ponedeljek, 25. 3.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.10 Iz jugoslovanskih studiov — 9.45 Razvoj slovenskega mladinskega zborovskega petja — 11.15 Melodije za razvedrilo — 12.10 Koncertna glasba za mladino — 12.40 Slovenske narodne — 14.05 Razpoloženjska glasba z velikimi orkestri — 14.35 Voščila — 15.40 Poje zbor „Gratika" — 17.05 Altistka Milka Evtimova in basist Zdravko Kovač — 18.35 Mladinska oddaja — 20.00 Mladi koncertanti v Slovenski filharmoniji — 22.10 Radi ste jih poslušali.

Torek, 26. 3.: 8.08 Operna matineja — 8.55 Radijska šola — 9.25 Ansambel Lojzeta Slaka in „Fantje s Praprotna" — 9.40 Cicibanov svet — 11.15 V ritmu današnjih dni — 12.10 Po sledeh nekdanjih plesov — 12.40 Pihalni orkestri — 14.05 Pet minut za novo pesmico — 14.25 Lahka glasba — 15.40 V torek nasvidenje — 17.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.15 Slovenske umetne in narodne v zborovski priredbi — 18.45 Svet tehnike — 20.00 Harold Pinter: Večerna šola, radijska igra — 21.15 Deset pevcev, deset melodij — 22.15 Jugoslovanska glasba.

Sreda, 27. 3.: 8.08 Glasbena matineja z Dvorakom — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.10 Slovenski pevci in ansambli zabavne glasbe — 9.45 Glasbena pravljica — 11.15 Slovenske narodne in narodno-zabavne melodije — 12.10 Blaž Arnič: Gozdovi pojo, simfonična pesnitev, orkester Slovenske filharmonije — 12.40 Operetni zvoki — 14.05 Igramo za razvedrilo — 14.35 Voščila — 15.45 Naš podlistek — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Naši umetniki vam igrajo — 18.40 Naš razgovor — 20.00 Verdi: „Othello", opera — 22.10 Mednarodni festival jazza Praga 67.

Knjiga, po kateri sprašujejo

„Sanje so del človeškega življenja. Veliko bolj so važne, kakor si navadno mislimo. V sanje se zateče, takrat ko spimo, naše budno življenje, in se nadaljuje v njih na najrazličnejše načine. Marsikdo živi v sanjah drugače kakor ob belem dnevu, marsikdo v sanjah vidi in spozna več, kakor pa takrat, ko je njegova pamet budna. Sanje so podobe življenja, velikokrat pa tudi znamenja, ki človeku dajejo svet ali ga opozarjajo pred nevarnostjo ali pa ga poskušajo celo usmeriti v njegovem vsakdanjem življenju. Zato so že od najstarejših časov, odkar človek pomni, da je človek, modri ljudje črpali iz sanj razlage za voja življenjska dejanja, bodisi za tista, ki so bila že za njimi, bodisi za tista, ki so šele prihajala. Ta ljudska, v tisočih in tisočih letih potrjena vera, je skrita tudi v tej knjigi."

Tako je uvodoma rečeno v knjigi, ki jo je pod naslovom SANJSKA KNJIGA izdalo založništvo tržaškega tiska v Trstu. Na skoraj 200 straneh so podane razlage najrazličnejših sanj oziroma predmetov ali dogodkov, o katerih sanjamo. Poleg tega vsebuje knjiga še horoskope.

Po tej knjigi je bilo že veliko povpraševanja. Zdaj jo lahko dobite za 50 šilingov v knjigarni

„Naša knjiga", Celovec, Wulfengasse

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 23. 3.: 16.30 Za otroke — 16.45 Daktari — 17.35 Knjižni kotiček — 18.00 Od tedna do tedna — 18.20 Lahko noč otrokom — 18.25 Poročila — 18.30 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Očarljiva Jeannie — 19.27 Pregled sporeda — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Komentar dr. Portischa — 20.15 Othello, zamorec z Dunaja — 21.50 Športni žurnal — 22.20 Čas v sliki — 22.30 Mojstrski tat iz Pariza.

Nedelja, 24. 3.: 16.30 Za otroke — 16.40 Svet mladine — 17.10 Brez nagobčnika — 18.00 Nedeljska zgodba — 18.25 Lahko noč otrokom — 18.30 Nedelja v Evropi: Beograd — 19.00 Čas v sliki in Vprašanje tedna — 19.30 Šport — 20.10 Beseda za nedeljski večer — 20.15 Zadnja vožnja kapitana Scotta — 21.25 Čas v sliki — 21.35 Vroče ure Montparnassa.

Ponedeljek, 25. 3.: 18.00 Tečaj francoščine — 18.20 Lahko noč otrokom — 18.25 Poročila — 18.30 Avstrijska slika — 19.00 Playboy — 19.27 Pregled sporeda — 19.45 Čas v sliki — 20.10 Se še spominjate — 21.25 Poštni predal 7000 — 21.35 Solo za O. N. C. E. L. — 22.30 Čas v sliki — 22.40 Kabaretistična pravljica.

Torek, 26. 3.: 18.00 Tečaj angleščine — 18.20 Lahko noč otrokom — 18.25 Poročila — 18.30 Človek v vesolju — 19.00 Theo Lingen — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Čuda živalskega sveta — 21.00 Philadelphia, tukaj sem, komedija — 22.45 Čas v sliki — 22.55 Z našimi najboljšimi priporočili.

Sreda, 27. 3.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 77-Sunset-Strip — 11.45 Se še spominjate — 17.00 Za otroke — 17.45 Keramika — 17.50 Kaj lahko postanem — 18.20 Lahko noč otrokom — 18.25 Poročila — 18.30 Kultura — aktualno — 19.00 Televizijska kuhinja — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Madame Bovary in njeni ljubimci — 22.05 X-32, utopije, analize in prognoze — 23.05 Čas v sliki.

Četrtek, 28. 3.: 10.00 Šolska oddaja — 10.30 Bregenz — 11.00 Japonska — 11.30 Mali svet velikih čudežev — 12.00 Gotika v Avstriji — 18.00 Tečaj italijanščine — 18.20 Lahko noč otrokom — 18.25 Poročila — 18.30 Šport — 19.00 Super Max — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Zlati strel — 21.35 Jour Fixe — 22.45 Čas v sliki.

Petek, 29. 3.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Enaindvajset — 11.45 Madam Bovary in njeni ljubimci — 18.00 Tečaj francoščine — 18.20 Lahko noč otrokom — 18.25 Poročila — 18.30 Avstrijska slika — 19.00 Tajno naročilo za Johna Draka — 19.21 Gotovo vas bo zanimalo — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Liga rdečelask — 21.15 Kabaret — 22.25 Čas v sliki — 22.35 Na obeh frontah — 23.05 Koncert iz Bratislave.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 23. 3.: 9.40 Šolska oddaja — 14.50 Šolska oddaja — 17.35 Kažipot — 18.00 Obzornik — 18.20 Mladinska igra — 19.20 Zanimivosti v svetu — 20.00 Dnevnik — 20.35 Humoristična oddaja — 21.35 Glasbena oddaja — 21.50 Poslednji Viking — 22.40 Poročila.

Nedelja, 24. 3.: 9.25 Poročila — 9.30 Zbor „Vasilij Mirk" iz Kontovela-Proseka — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Mokedajeva matineja — 12.00 Nedeljska konferenca — 15.10 Mladi in moda — 16.00 Smučarski skoki v Planici — 18.55 Kažipot — 19.15 Gora skrivnosti — 19.45 Filmska burleska — 20.00 Dnevnik — 20.50 Zabavna glasbena oddaja — 21.50 Športni pregled — 22.20 Dnevnik.

Ponedeljek, 25. 3.: 9.40 Šolska oddaja — 10.35 Ruščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.50 Šolska oddaja — 15.45 Ruščina — 16.10 Angleščina — 16.45 Madžarski pregled — 17.00 Poročila — 17.05 Oddaja za otroke — 17.30 Komandir čete — 18.00 Obzornik — 18.30 Pri naših pravljičarjih — 18.50 Reportaža: Sarajevo — 19.20 Infekcijske bolezni — 19.40 Od Budimpešte do Prage — 20.00 Dnevnik — 20.35 Dogodek v mestu Gogi — 21.35 Pota sodobne glasbe — 22.05 Poročila.

Torek, 26. 3.: 14.50 Šolska oddaja — 15.45 Angleščina — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.40 Poročila — 17.45 Risanke — 18.00 Oddaja za italijansko narodnostno skupino — 18.45 Beat in balalajke — 19.10 Ameriška protislovja — 20.00 Obzornik — 20.30 Bela karavana, sovjetski film — 22.00 Problemi znanstveno raziskovalnega dela — 22.30 Poročila.

Sreda, 27. 3.: 16.55 Madžarski pregled — 17.10 Poročila — 17.15 Lutkovna zgodba — 17.45 Kje je, kaj je — 18.00 Obzornik — 18.20 Oddaja za otroke — 19.05 Glasbena oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.35 Izbor popevke za „Zlati ključ" v Karlovyh Varyh — 21.35 Belfegor, serijski film — 22.15 Poročila.

Četrtek, 28. 3.: 14.50 Šolska oddaja — 15.45 Nemščina — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.10 Poročila — 17.15 Peter Klepec — 17.30 Pionirski studio — 18.00 Obzornik — 18.20 Narodna glasba — 18.45 Po sledeh napredka — 19.05 Večer Pavla Mihčiča — 20.00 Dnevnik — 20.53 Ob celjskem gledališkem tednu — 21.15 S tujega baletnega odra — 21.50 Poročila.

Petek, 29. 3.: 14.50 Šolska oddaja — 17.25 Poročila — 17.30 Moj prijatelj Flicka, serijski film — 18.00 Obzornik — 18.20 Slovenski ansambli tekmujejo — 19.25 Jubilejni ho-ruk, deset let mladinske akcije — 20.00 Dnevnik — 20.35 Smrt trgovskega potnika, ameriški film — 22.25 Poročila — 22.35 Koncert resne glasbe.

NAJBOLJ ZANESLJIVO RASTOČA SADNA DREVESCA NUDI DOMAČA DREVESNICA

MARKO POLZER, pd. LAZAR
pri Št. Vidu v Podjuni

Ribez, češplja in maravelj polovična cena

Podjunski trgovski CENTER
bratje RUTAR&Co

Dobrla ves-Eberndorf

nudi największo izbiro!

Vabljeni tudi
v hotel-gostilno RUTAR